

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Ju-
goslaviji 90 Din, za
inozemstvo 100 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem č
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopis se ne vrača, ne frankirano
plašajo se naprejema. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2325

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekoval
račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Po zmagi!

Boj za »Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani« je izvojevan. V prihodnjih petih letih bodo odločevali v tej zbornici o gospodarskem življenju slovenskega naroda, od katerih upravičeno upamo, da bodo dvignili z vztrajnim in vsestranskim delom ugled in pomen naše gospodarske reprezentance. Od 48 članov te zbornice jih je 32 izrazitih nasprotnikov dosedanjih metod demokratske stranke, ki je doslej neomejeno gospodovala v zborničnih prostorih, nasprotnikov starega meščanskega liberalizma, ki se ga je naše ljudstvo že skoro v vseh zastopih poprej popolnoma otrslo.

Borba za Zbornico TOI ni nova. Ostri so bili boji za to korporacijo že pred vojno. Žal, da je bil takrat meščanski liberalizem v Sloveniji tako močan, ker ga je varovala zaščita Dunaja, da niso mogle prodrati tukaj moderne demokratske težnje. Ko je prišlo v novi državi do potrebe novega volivnega reda, se je borba za zbornico nadaljevala v bolj ali manj prikriti obliki, dokler ni preteklo leto prišlo do znanih volitev, kjer je večina sicer dovolj glasno povedala svoje mnenje, da ne mara več dosedanjih demokratskih gospodarjev, pa so ta glas zadušile volivne kategorije in pa gorostasne sleparije, s katerimi je hotela samostojna demokratska stranka obvarovati to svojo mnogodesetletno postojanko pred padcem. Kdor je imel količjak upogleda v volivno borbo preteklega leta, mu je bilo jasno, da morajo biti take volitve razveljavljene. Z razveljavitvijo pa je prišlo tudi do novega, modernejšega volivnega reda, ki odpravlja predprave, črta kategorije in uvaža propore. Tako je prišlo do sedanjih volitev po splošni in enaki volivni pravici, ki so bile z večerajšnjim dnem dokončane z zmago, katera uvršča zbornico TOI med moderne ljudske stanovske zastope. Zadnje postojanke staroavstrijskega liberalizma so osvojene, odprta je pot novemu življenju in delovanju.

Ne smemo prezreti, da je bila ta borba za Zbornico TOI ne samo dolga, ampak tudi izredno ostra. Ni se morda to opazilo toliko v širši javnosti, ker smo pač v letošnjem letu neprestano na voliških, toda na tihem je bil ta boj med modernim pojmovanjem stanovskih zastopstev in med starim buržuazskim silno oster. Samostojna demokratska stranka je postavila v bojne vrste vse svoje rezerve, toda pokazalo se je, da vsi njeni napori niso mnogo izdali. Samostojna demokratska stranka, predstavljateljica buržuazije stare miselnosti, je doživela končni poraz. Zanimivo bi bilo videti poleg volivnih števil v obrtnem odseku tudi številke v trgovinskem odseku, da ni skrajna nerodnost nekaterih samostojnodemokratskih krogov preprečila volitev v tem odseku. Vložili so, kakor znano listu, ki ni bila lista radi pomanjkanja podpisov in je bila tako izvoljena v celoti lista krogov, ki se bore proti uničujočim metodam samostojnih demokratov na gospodarskem polju. Če ne bi bila komisija prisiljena zavrniti te liste, potem bi se videlo, da je tudi slovenski trgovec enkrat za vselej otrsle jarem lažinaprednjakarstva.

Slovenska ljudska stranka je bila in je v resnici ljudska stranka, zato njeni somišljeniki z veseljem pozdravljajo izid teh volitev. Moderne demokratske države ni brez močnih stanovskih zastopov. Le krepko organizirani in dobro zastopani stanovi bodo prava in trdna podlaga ljudske države. Kakor z veseljem pozdravljamo stanovsko zavest kmeta in delavca, tako tudi iskreno želimo, da raste smisel za stanovske interese med obrtniki in trgovci. Samostojna demokratska stranka se je trudila na vse mogoče načine, kako bi zanesla v kroge obrtnikov misel, da jim je SLS nasprotna. In vendar prava ljudska stranka ne more biti sovražna nobenemu stanu, ki se res pošteno trudi za svoj pošten kruh. Ljudske države brez organiziranih stanov ne more biti in zato ljudska stranka nobenega stanu ne more in ne sme zametati.

Cas je, da demokratsko intrigantstvo med obrtniki in trgovci enkrat za vselej najde gluh ušesa. Vsem, ki so jim koristil celotnega naroda pred očmi, vsem, ki so dobre volje, vsem, ki jim je v privatnem in javnem življenju poštenje sveta stvar, vsem tem so vrata v SLS na široko odprta.

Pozdravljamo novoizvoljeno reprezentanco slovenskega narodnega gospodarstva. Po dolgih nemirnih časih naj se začne še dalje pa mirno in živahno delo. Komur je prvo procvit zbornice, komur je glavna stvar delo za naš gospodarski napredek, tega bodo naši somišljeniki z veseljem pozdravili kot sodelavca. Naša trgovina, naša obrt in industrija, mora

Slovenci smo hvaležni modrosti kralja in njegovega svetovalca dr. Marinkovića.

FRANCOSKO-JUGOSLOVANSKA POGODBA IZZVALA NAJVEČ VESELJA V SLOVENIJI. — SITUACIJA VLADE NORMALNA. — NE REKONSTRUKCIJA, NE KONSTRUKCIJA VLADE NI AKTUALNA. — RROTHRVATSKEGA KURZA NI. — DAVKI SE NE DELAJO Z DEMAGOGIJO, A DEMAGOGIJA SE NE SME UGANJATI Z DAVKI.

Ljubljana, 8. nov. Danes je g. min. n. r. dr. Korošec dal našemu uredniku daljši razgovor, v katerem je politično situacijo kratko karakteriziral:

Gospod minister, kako bi na kratko karakterizirali politično situacijo?

Situacija je normalna in stabilna in ni predvideti, da bi se v doglednem času spremenila. Pri vseh glasovanjih v plenumu Narodne skupščine in v odborih razpolaga vlada z dvetretjinsko večino.

Kaj je na govoricah o rekonstrukciji vlade, če se o tem sploh more govoriti?

Rekonstrukcija pri nobeni vladi niso izključene in se izvršijo, ako to zahteva parlamentarna situacija ali odpravljanje državnih ploslov. Tako je tudi z ozirom na Vukičevićovo vlado. Ako bi se z rekonstrukcijo še učvrstila situacija vlade v parlamentu ali ako bi se pokazala potreba druge razdelitve dela z ozirom na osebe, gotovo nihče ne bi rekonstrukciji nasprotoval. Taka rekonstrukcija pa ne bi spremenila zunanje slike sedanje vladne koalicije, ampak bi jo samo na znotraj konsolidirala. Momentano pa gotovo vprašanje rekonstrukcije ni aktualno.

Tudi beseda »konzervacija« se je sprožila.

Konzervacija je želja opozicijskih strank, katerim se je ponesrečila ustvaritev bloka celokupne opozicije. Vprašanje pa je, da li želi opozicija koncentracijo zaradi sodelovanja pri državnih poslih, ali pa da bi na ta način strmoglavila sedanje vlado, kar se ji ni posrečilo s snovanjem bloka. Toda dosedanje ponašanje opozicije nikakor ne kaže na to, da se ji želi parlamentarnega dela. Neprestano je dosedaj uprizarjala skandale in sabotirala brzo izvršitev formalnosti, ki so ob sestanku v saki nove Narodne skupščine potrebne. Šele po poteku enega meseca smo mogli priti do tega, da začnemo normalno delovati. Kmalu se bo videlo, da li hoče opozicija tudi vsako pozitivno delo sabotirati ali ne. Ako hoče opozicija samo škandale in sabotažo kakor dosedaj, potem bi bila seveda vsaka koncentracija odveč, kajti mi moramo dati narodu pozitivno delo ne pa vedno nove krize. Parlament tudi ne sme postati torišče, iz katerega bi opozicija svobodno boljše vizirala narod, in za to se bodo morale najti primerne odredbe, kakor se misli sabotiranje parlamentarnega dela onemogočiti s sprejembo poslovnika. Nezdružbe izrastke parlamentarizma je treba z odločnostjo odpraviti, da rešimo parlamentarizem. Skandalozni dogodki, ki jih je počela uprizarjati opozicija,

Največje jamstvo za vzdrževanje mednarodnega položaja.

r Belgrad, 8. novembra. (Izv.) Današnja »Pravda« prinaša ob odhodu zunanjega ministra sledečo njegovo izjavo:

»V naši politiki moramo to linijo obdržati. Sama ta pogodba med našimi zavezniki in državami je odgovor s svetovne vojne. Francija in mi nikdar nismo prenehali biti prijatelji. Vedno smo se smatrali kot zavezniki.

Zdaj pa mislimo, da je bolje, če to stvarno zavezniki stanje ponovno potrdimo tudi pravno, da bo tudi kot takšno obstajalo. To je bolje in lojalno. To se mora po vsem svetu vedeti. Obenem je to bolje za naše ljudstvo. S Parizom smo že več mesecev pogajali za pogodbo, kakor tudi za nove obveznosti. Obstojal je paraliziran načrt pogodbe iz leta 1926. Ta nam je služil kot temelj za te naše razgovore. Sedaj smo edini v tem, da ni nobenega razloga za odlaganje. Zato potujem radi definitivne redakcije in podpisa pakta prijateljstva. Mislim, da v tem pogledu ne bo nobenih težav, ker smo že preje o vsem dogovorili. To priložnost bom porabil, da se bom razgovarjal z g. Briandom, da dosežemo so-

rasti in cveteti, konec pa je in mora biti enkrat za vselej grdi in pogubonosni metod, ki so v zadnjih letih mladane zadušile naše gospodarsko življenje.

ubijajo ugled parlamentarizma med narodom, ki se vprašuje, da li si naj še dalje plačuje z dragim denarjem parlament za skandale, katere narod lahko vidi zastoj v najslabših vaških gostilnah, ako se mu jih hoče.

S hrvatske strani je padel očitek »vlada brez Hrvatov«. Ali obstoji možnost, da se skupine hrvatskih poslancev pritegnejo k vladnemu delu?

Sedanja vlada zelo želi, da bi se razširila tudi na Hrvate, toda razorno delo Radičeve bi moralo popolnoma prestat. Ali je pa to sploh mogoče, da bi se Radić spremenil in da bi iz nepreračunljivega in anormalnega Radića postal resen državnik in zanesljiv zaveznik? Na to vprašanje si naj javnost sama odgovori. Gotovo pa hrvatsko ni krivo, da Hrvati niso v vladi, uogo krive so osebe, ki sedaj vodijo politiko v hrvatskem narodu, a za solidno in resno delo niso sposobne in voljne. V vsakem slučaju pa je že samo pomisel na tak antihrvatski kurz sedanje vlade absolutno izključena.

Kaj pravite k vpitju opozicije, ko se obravnava tako težko in važno vprašanje kot je davčno?

Izenačenje želijo vse stranke, ki se nahajajo v vladi. Toda sedanja vlada ne more predložiti zakonskega projekta prejšnjih vlad, ker z njim ni zadovoljna in ne more prevzeti odgovornosti zanj. Z njenimi predlogi pa se taka važna vprašanja preko noči ne morejo rešiti. Ako pa opozicija vendar tako misli, potem je nezrela. Ako pa hoče s tem samo požuriti celo vprašanje, je to popolnoma prav, toda potem se mora ogibati vsake demagogije. Davki se ne smejo delati z demagogijo, a demagogija se ne sme uganjati z davki, nego to je resna in velika stvar!

Gospod minister! V znanem govoru v Ptuj ste napovedali francosko-jugoslovansko prijateljsko pogodbo. Kaj sodite o tem faktu, ko se je pogodba res sklenila?

Francosko-jugoslovanska pogodba gotovo ni v nobenem delu države izzvala takega zadovoljstva kot v Sloveniji. S to pogodbo se je Slovenija oddahnila in je lahko mirna. Slovenci smo hvaležni modrosti našega kralja in njegovega svetovalca gospoda ministra za zunanje zadeve dr. Voje Marinkovića za to pogodbo in mu čestitamo na sijajnem uspehu. Zunanje-politična situacija Jugoslavije se je na Balkanu in v srednji Evropi s tem razbremenila tako, da bomo odslej lažje delali na kulturnem in gospodarskem razvoju v naši notranjosti kakor tudi na vsvarjanju prirčnih odnošajev z našimi sosedi.

glasje v vseh vprašanjih in poslih, ki so na dnevnem redu in med katerimi je precej težkih vprašanj.

»Pravda« nadalje prinaša o tem važnem koraku sledeče poročilo:

»V dobro poučenih diplomatskih krogih se govori, da bo italijanski poslanik na našem dvoru g. Bodrero poročal Mussoliniju o razgovoru z zunanjim ministrom g. Marinkovičem o ureditvi vseh vprašanj, ki se med našo kraljevino in Italijo dosedaj niso rešila. V razgovoru z nekim tujim diplomatom smo pred odhodom g. Marinkovića v Pariz dobili sledeče informacije: Podpis pogodbe med Francijo in Jugoslavijo ni navadna formalnost, nego predstavlja največje jamstvo za vzdrževanje mednarodnega položaja v tem trenutku. Lahko pričakujemo, da se bodo mnoge dosedanje nepravilnosti in težave med evropskimi kabineti lahko rešile na miren način, in da bo nastopila povsem nova orientacija posameznih držav v pogledu na celo Evropo in na Balkan. Misli se, da sta g. Briand in g. Marinković zelo dobro občutila ta trenutek in ta trenutek izbrala za podpis pogodbe.«

IZ SOFIJE GRE V VARŠAVO.

v Varšava, 8. novembra. (Izv.) Angleškega poslanika v Varšavi Sira Mac Millerja bo v kratkem zamenjal poslanik v Sofiji Sir William Erskin.

K boljševiski desetletnici:

Trockij

Desna roka Lenina sedaj izključen iz komunistične stranke in sovjetskega vodstva.

Tekst francosko-jugoslovanske pogodbe.

V čl. 1. se obvezujete obe stranki, da ne boste druga druge napadli in se ne udeležili nobenega napada, ki bi bil naperjen proti varnosti enega izmed pogodbenikov. Izjema bi bila le, če zahtevajo interesi samoobrambe ali pa po društvu narodov sklenjena akcija.

V čl. 2. se zavazujete obe stranki, da boste vse ene medsebojne spore izgladili diplomatskim putem; če bi se to ne posrečilo, pa se podvržete razsodišču. Tozadevno boste sklenili poseben dogovor.

V čl. 3. se obvezujete Francija in Jugoslavija, da boste vse sklepe Društva narodov in sveta društva, če bi stavili na kocko varnost enega izmed pogodbenikov, skupaj pretresli.

Čl. 4. Če bi bili Francija in Jugoslavija vključeni v njihovim mirovnim tendencam in ne da bi koga provocirali, napadeni, se sporazumete takoj obe državi, da podvzamete skupno akcijo v varstvo svojih narodnih interesov in stanja, vsvarjenega po mirovni pogodbi; pri tem pa boste imeli pred očmi obveznosti, izvirajoče iz pakta Društva narodov.

Čl. 5. Obe vladi se obvezujete vsak poskus po spremembi sedanjega političnega položaja skupaj pobijati in delati na to, da se za ta slučaj doseže sporazum.

Čl. 6. Pogodbenika izjavita, da se nobena določba ne more tolmačiti na tak način, kakor da bi bilo v njej kako nasprotje do med Francijo in Jugoslavijo in drugimi evropskimi državami nanašajočih se pogodb. Obe vladi se dalje obvezujete izmenjati si misli v vseh vprašanjih evropske politike, da tako podpirate mirovne tendence. Oba pogodbenika bosta se med seboj obveščala o pogodbah, ki naj jih skleneta s tretjimi državami.

Čl. 7. Ta pogodba ne nasprotuje nikakim obveznostim, izvirajočim iz pripadnosti k Društvu narodov. Pogodba se registrira v Ženevi. Dobi veljavnost po ratifikaciji, velja za 10 let, more se pa po 9. letih sporazumno podaljšati.

Dr. Korošec se je v znanem ptujskem govoru iz splošno državnih in posebno slovenskih razmer toplo zavzemal za to pogodbo in jo tudi napovedal. Če to dejstvo danes, ko se je to veselo dejstvo izpolnilo, registriramo, nas ne vodijo strankarske strani. Hočemo le zastaviti vprašanje: Ali ni že čas, da pride čas, ko bomo Slovenci kot državni narod na najbolj eksponiranem kotu države, jemali zunanjo politiko resno in ne kazali tako nesmrtno otročje naivnosti, brezprimerne strankarske zaslepljenosti, nadutosti in klownstva, zaslepljenosti in igranja z visokimi narodnimi ideali, kot je svoboda, kot je to storilo »Jutro« ob ptujskem govoru dr. Korošca, ko je to zunanjo politiko označil za »Koroščevo pripovedko« in je smatralo celo za potrebno, da svojo trditev podkrepi z izvajanjem dr. Žerjava?!

GRKI IMAJO ZAUPANJE V BRIANDOVO MODROST.

v Atene, 8. nov. (Izv.) Listi soglasno z največjim mirom komentirajo podpis francosko-jugoslovanske prijateljske pogodbe. »Hestia« omenja, da je bridka izkušnja najbližje preteklosti prisilila Francijo in druge velesile, da se vrnejo k politiki vplivne zone na Balkanu, ki ni samo malim balkanskim narodom, temveč tudi velesilam povzročila škodo. List končno izjavlja zaupanje v Briandovo modrost.

Prijateljstvo med Francijo in Jugoslavijo temelji na nerazrušnih zvezah.

r Belgrad, 8. novembra. (Izv.) Francoski poslanik g. Dard je ob odhodu našega zunanjega ministra na podpis prijateljske pogodbe med Francijo in našo državo v Pariz dal sledečo izjavo:

»Prijateljstvo med Francijo in Jugoslavijo, ki se je med svetovno vojno za vedno učvrstilo, temelji na nerazrušljivih spominih; ono je v gotovi meri zgrajeno iz čustev in interesov obeh narodov. Francozi v svojem prijateljskem razmerju ne delajo razlike med Srbi, Hrvati in Slovenci, ki so si bratje, in ki so verni državljani kralja Aleksandra, plemenitega junaka v osvobodilni vojni, pri spominu

nanj mi vedno mislimo na naloge Velikega pokojnega očeta kralja Petra. Prijateljska pogodba, ki se bo podpisala v Parizu bi bila torej nepotrebna, če obe vladi ne bi hoteli jasnega in odločilnega potrdila svojih neomejenih stremeljenj k miru, svojega zaupanja in vere v Društvo narodov, svojega čvrstega sklepa, reševati vse konflikte potom arbitraže.

Po tolikem potresu se Evropa trudi, zgraditi mogočno zgradbo miru na nerazrušnih temeljih.

Prijateljska pogodba med Jugoslavijo in Francijo je nov kamen, ki ga k dograditvi te zgradbe donášata zunanja ministra.

Jugoslavija ni več izolirana.

v Pariz, 8. nov. (Izv.) Komentarji pariških listov k podpisu francosko-jugoslovanske prijateljske pogodbe poudarjajo, da se s tem ne izpremeni niti razmerje med Belgradom in Parizom niti zunanja politika Francije sploh. Pred vsem je izključeno, da bi imela pogodba ost proti Italiji kar je dokazano s tem, da je Francija dvakrat predlagala Italiji pogodbo, in sicer januarja 1924 in februarja 1926. »Echo de Paris« omenja, da francosko-jugoslovanska pogodba odgovarja francosko-romunski, ni pa tako dalekosežna kakor pogodba s Češkoslovaško in Poljsko, ker nima v sebi nobenih vojaških konvencij. Sklenitev te pogodbe pa je vendarle važ-

na, ker popoinjuje mrežo francoskih kontinentalnih pogodb, ki so določene za konsolidacijo novih povojnih držav in za preprečenje ofenzivnega povratka germanskih kolonizacijskih načrtov v srednji Evropi. »Pertinax« javlja, da je bila italijanska vlada o predstojeti sklenitvi obveščena in da proti temu ni nič ugovarjala. Pogodba bo imela za razmerje med Rimom in Belgradom najugodnejše posledice, ker Belgrad lahko z večjo hladnokrvnostjo obravnava zunanje-politične probleme, katere mu nalagajo odnosi z Italijo, posebno ker je s to pogodbo izstopila iz svojega izoliranega položaja.

Jugoslavija ima v Franciji prednost pred Italijo in večji pomen za mir v Evropi.

v Rim, 8. nov. (Izv.) Kot »Hinaščino« označuje »Lavoro d'Italia« belgrajske trditve, da predstojča francosko-jugoslovanska pogodba ni naperjena proti Italiji. Tudi ostali italijanski komentarji, katerih je bilo dosedaj še malo, so v znamenju globokega in neprikritega nezaupanja in odkrite razdraženosti. Zdi se, da v italijanskih političnih krogih dejstvo, da se je Francija spustila v to, da nudi roko »jugoslovanskemu kralju miru«, že danes formalno smatra kot mejnik in preokretna točka v odnosu med obema latinskima sestrarica. Sicer pa je »Lavoro d'Italia« že pred nekaterimi dnevi izjavil, da se bodo s podpisom te pogodbe ločila pota Italije in Francije. »Tribuna« pristavlja v pričakovanju oficijelnega besedila, da gre za duh pogodbe, t. j. da je treba vedeti, ali ne misli Francija s tem opustiti svojo politiko in svojo odgovornost kot velike sile v Evropi in tudi nadalje opazovati balkanske dogodke z višjega stališča stično kot Italija, ali pa se, kakor se ji podtika v gotovih jugoslovanskih izjavah, podati v spremstvo jugoslovanske politike, ki hoče evropske odnose napraviti odvisne od balkanskih dogodkov. »Lavoro d'Italia« govori bolj odkrito in smatra, da je že toliko kot dejstvo, da se je francoska poli-

tika z zvezo z Jugoslavijo že končnovetjavno orientirala proti Italiji. Od decembra lanskega leta so bili razni trenutki, ko so odnosi med Italijo in Jugoslavijo dosegli višek napetosti. Takrat bi podpis te pogodbe položaj še bolj poostрил, kar pa ni bil namen francoske vlade, ki sicer rada dela italijanski vladi težkoče, ne želi po nobenih nevarnih motenj. Morda bi bil Pariz zato tudi želel, da bi se poprej zopet povzeli razgovori med Rimom in Jugoslavijo. Danes pa je bilo nujno zavzeti odločno stališče, ker Belgrad ni hotel več ostati v svoji izolaciji, kamor ga je zavedla slepota njegovih voditeljev. (?) Predor te izolacije pa nikakor ni dosežen, ker pogodba je bila že v veljavi, kar se tiče njenega protitalijanskega duha, še preden je bila podpisana, in temu duhu, če ne njenemu besedilu, se je za hvaliti, če se je stališče Jugoslavije nadvse poslabšalo. (?) Francoska podpora Jugoslaviji nikakor ne odpre zaklenjenih vrat, ker pota miru in ravnotežja na Balkanu in na Donavi vodijo sedaj preko Rima. Jemljemo v vednost, da skuša Francija urediti odnose z vsemi državami razen z Italijo. Jugoslavija ima očitno prednost pred Italijo in večji pomen za mir Evrope.

Manifestacija za francosko-jugoslovanske vzajemnosti na belgrajskem kolodvoru.

r Belgrad, 8. nov. (Izv.) Zunanji minister g. Marinković je danes v svojem kabinetu izročil izvrševanje poslov zunanjega ministra prosvetnemu ministru g. Kumanudiju, ki je določen za njegovega zastopnika za časa dr. Marinkovičevega bivanja v Parizu.

r Belgrad, 8. nov. (Izv.) Popoldne ob 4.05 je zunanji minister odpotoval v Pariz. Že ob pol 4. so se na kolodvoru zbrali zastopniki francoskega poslanika na čelu z poslanikom g. Dardom, zastopniki romunskega poslanstva, na čelu s tukajšnjim poslanikom g. Emandijem, in češkega poslanstva na čelu s poslanikom g. Šebom. Poleg tega smo opazili tudi zastopnike poljskega poslanstva. Zun. minister, ki je odpotoval v spremstvu svoje soproge in šefa kabineta in tajnika v Pariz, se je pred odhodom vlaka prijateljsko razgovarjal. Zun. minister je bil toliko zaposlen z razgovori z navzočimi diplomati, da so časnikarji komaj mogli dobiti od njega sledečo izjavo:

»V Pariz potujem, da redigiram in podpisem pogodbo, ki bo v glavnem utrdila stanje, ki obstoja še od časa svetovne vojne. S Francijo smo bili vedno zavezni in to hočemo še pismeno potrditi, kar ima seveda svoj pomen. Ko se vrnem, bom o tem več govoril.«

Marinković odpotuje iz Pariza v London.

v Pariz, 8. nov. (Izv.) Belgrajski posebni poročevalec »Petit Parisien« javlja, da bo dr. Marinković iz Pariza odpotoval v London, da bo tam z merodajnimi faktorji razpravljal o zunanji politiki. (Opozarjamo na vest, da se je pogodba sklenila v sporazumu z angleškimi diplomati. Op. ur.)

DIPLOMATI PRI BRIANDU.

v Pariz, 8. nov. (Izv.) Briand je imel danes več važnih sprejemov. Najprej ga je ob-

ŠVEHLA JE OPTIMIST.

v Praga, 8. novembra. (Izv.) Ministrski predsednik Švehla je danes govoril v proračunskem odboru. Izjavil je, da ne veruje v krizo demokracije in parlamentarizma. On je za toleranco in spravljivost v narodnih vprašanjih, ker je ravno fluktuacija dveh kultur in plemen privedla Češko k večji kulturi. Češkoslovaška je edina država v Evropi, ki od

leta 1918 pokazuje brez konfliktov nepretrgano linijo v gospodarskem, kulturnem in političnem razvoju.

v Ratibor, 8. novembra. (Izv.) Ratiborski vojvoda, ki je bil obtožen, da je svojega kočijaža iz malomarnosti ustrelil na lovu, je bil danes pred porotnim sodiščem oproščen, ker mu malomarnosti niso mogli dokazati.

V obrti 10 mandatov naših, 6 nasprotnih.

Volivnih pisem je došlo 19.079, od teh je bilo neveljavnih 378; od pismeno oddanih glasovnic je bilo neveljavnih 124, osebno je volilo 9 volivcev; pravilno oddanih glasov je bilo torej 18.587, od teh je dobila Ogrinova lista 11.508 glasov, Rebekova pa 7079 glasov.

Torej odpade po predpisanem proporeu na Ogrinovo listo 10, na Rebekovo 6 mandatov.

Izvoljeni so:

a) na Ogrinovi listi:

1. Štefan Sukič krojač, Murska Sobota, (namestnik Frane Flor, mizar, Slogona gora);
2. Miloš Hohnjec, kipar, Celje, (namestnik Franc Korajžar, dimnikar, Maribor);
3. Ivan Ogrin, stavbenik, Ljubljana, (namestnik Franc Dolinar, pek, mojster, Ljubljana);
4. Andrej Kralj, sodar, Brežice, (namestnik Janko Papež, klepar, Črnomelj);
5. Ivan Vrečar, mizar, Domžale, (nam. Andrej Gorenc, čevljar, Grbin-Litija);
6. Jernej Ložar, krojač, Ljubljana, (namestnik Franc Pust, tesar, Ljubljana);
7. Frane Zavodnik, mizar, Št. Vid, (namestnik Martin Dolenc, čevljar, Ljubljana);
8. Matija Mesarič, krojač, Maribor, (namestnik Štefan Litrop, čevljar, Turnišče);

9. Frane Hohnjec, mesar, Maribor, (namestnik Vinko Lasič, zid. mojster, Maribor.)

10. Peter Kuder, čevljar, Griže pri Celju, (namestnik Avgust Svaiger, ključavn., Bra-slovče).

Na Rebekovi listi so izvoljeni:

1. Ivan Gogala, čepičar, Jesenice, (Alojziz Česarek, ključ. mojster, Ribnica);
2. Josip Rebek, ključavnica, Ljubljana, (Kamillo Krapiš, urar, Ljubljana);
3. Andrej Oset, gostiln. Maribor, (Josip Berlić, gostiln., Ptuj);
4. Jakob Volk, krojač, Šoštanj, (Karol Hmelina, dimnikar, Slov. Gradec);
5. Josip Kokol, gostilničar, Orešje-Lajtersperg, (Jernej Golčer, sodar, Celje);
6. Frane Kavčič, gostilničar, Ljubljana, (Franc Iglič, krojač, Ljubljana).

Pred volitvami je nasprotno časopisje zagnalo silen hrup, da so bile mašene v uradne kuverte, ki so jih dobili volivci po pošti, Ogrinove kandidatne liste. Takrat smo že povdarili, da je to izključeno. Sedaj čujemo, da je komisija sklenila, da se tozadevni dopis, ki je prišel na volivni odbor odstopi državnemu pravdnistvu, da to dožene, če ni prazno sumničenje tudi kaznivo.

Resolucija kat. akademikov spričo nevarnosti redukcije ljubljanske univerze.

Katoliško akad. dijaštvo, zbrano na skupščini svoje reprezentance, Akademске zveze v Ljubljani, odločno protestira proti nameri, da se okrne slovenska univerza v Ljubljani s tem, da se hočeta ukiniti medicinska in tehnična fakulteta. Izjavlja, da hoče odločno braniti obstoječo najvišjo slovensko kulturno institucijo, za katero se je slovenski narod pol

stoletja boril. Z vsemi silami se hoče boriti za popolno in neokrnjeno slovensko univerzo.

V Ljubljani, dne 8. novembra 1927, na 26. obletnici sestanka slovenskih poslancev na Dunaju za slovensko univerzo.

Za Akademsko zvezo

Humer Jože, preds.

Malo odgovora starološkim naprednjakom.

V torkovem »Jutru« ste naslovili na pristaše SLS iz Stare Loke ostuden napad, poln laži in zavijanja — pač delo vredno svojih dičnih očetov.

Priznamo: občina je prišla v vaše roke, imate 13 mandatov, mi pa 12; mešanica liberalcev, kmetijcev, komunistov in socialistov ima absolutno večino. S tem pa občina še nikakor ni napredna. Kako ste vi dobili to večino, je drugo vprašanje. Kdo izmed nas — bodisi kmet, poslanec, duhovnik, delavec ali celo študent je kedaj nad kom izvajal teror, kdo je grozil s bojkotom, kdo je hujskal, kot nam očitata v »Jutru«. Dokazite samo en slučaj, navedite samo eno osebo in dobili boste temeljit odgovor. Pač pa so grozili vaši ljudje; dokaz: kdo je grozil s bojkotom obrtniku pri sv. Duhu, ker je podpisal 3. listo in kdo je lagal? Ali niso vaši pristaši lagali po shodih, da je šel zastopnik 3. liste v Žabnico k znanemu vašemu pristaši prosit za podpis. In nadalje: kdo je izvajal teror? Ali ni zadosten teror to, če delavec, uslužben pri vašem podjetju, ne upa podpisati delavske liste zato, ker se boji, da bo odslovljen!

Gospodje! In pijača in denar, katerega ste razdali. Ali naj navedemo samo dejstvo, da je vaš pristaša plačal pri zadnjih državnoborskih volitvah volivcu 100 Din, da je volil demokrate? Mogoče bo dovolj, če povemo, da je dobil nek volivec od sv. Duha najprvo 25, potem pa še 100 Din, da je volil 2. listo.

Kje je tedaj teror? Ali pri nas, kjer so vsi glasovi oddani svobodno, kjer ni niti en naš volivec prejel niti pare zato, ker je volil »klerikalce«. Mi smo na teh 381 glasov posnosni, med tem, ko vi ne morete biti.

In končno vaša brezmejna ljubezen do delavcev! Gospodje, kdo pa je pri predzadnjih občinskih volitvah razveljavil na zahrbtn način delavsko listo, ker mu ni šla v račun. Danes se seveda, ko delavce potrebujete saj demokrate še svoje liste sami sestaviti niste mogli — potegujete tudi za delavski stan. Kakšno bo pa vaše delo zanje v bodoče, bomo pa še videli.

Končajmo! Občno ste dobili, dobili na način, da vas je lahko sram, dobili s pomočjo tistih, ki so od vas odvisni. Mi pa pričakujemo, da se izpolnijo vaša »prerokovanja«; pričakujemo, da se bodo doklade zvišale, da boste zidali delavske stanovanjske hiše itd. Obljub je bilo veliko — rezultat bomo pa še videli.

Po pijanosti pride iztreznjenje. Da le ne bi premnogih glava bolela.

KRATEK OBISK NJ. VEL. KRALJA V BELGRADU.

r Belgrad, 8. nov. (Izv.) Danes popoldne ob 11. se je iz Topole vrnil v Belgrad Nj. Vel. kralj in sprejel v avdienci zun. ministra g. dr. Marinkoviča, nato pa predsednika vlade g. Vukičevića. Takoj nato se je vrnil v Topolo.

PAPEŠKI NUNCIJ SE JE VRNIL.

r Belgrad, 8. novembra. (Izv.) Danes se je vrnil v Belgrad po daljši odsotnosti papeški nuncij g. Pellegrinetti. Na svojem potu iz Rima v Belgrad se je nuncij ustavil v Zagrebu, kjer je bil gost zagrebškega nadškofa g. dr. Bauerja.

ŠKOF AKŠAMOVIC V BELGRADU.

Belgrad, 8. novembra. (Izv.) Biskup djakovski Akšamović je prispel v Belgrad, da v imenu jugoslovanskega episkopata intervjuira v smislu sklepov poslednje konference jugoslovanskih škofov, ki se je vršila oktobra v Zagrebu. Poleg tega bo tekom svojega bivanja v Belgradu interveniral radi zadev, ki se tičejo njegove škofije, predvsem radi imenovanja srednješolskih katehetov, ki so bili predloženi v imenovanje že avgusta tega leta.

VLADA HOČE S POSLOVNIKOM PREPREČITI OBSTRUKCIJO.

r Belgrad, 8. novembra. (Izv.) Opozicija je v poslednjem času začela z veliko kampanjo proti spremembi poslovnika. Stjepan Radić in Pribičević sta v tem pogledu ustmeno sporočila predsedniku demokratske zajednice gospodu Davidoviću posebne prošnje. Obadva in g. Joca Jovanović nadaljujejo veliko kampanjo in poskušajo delati proti spremembi razpoloženje. Obveščeni smo, da je vlada čvrsto odločena glede poslovnika nastopiti povsem energično in v interesu izvršitve delovnega programa zahtevati od skupščine zaupanje.

Cenzura. Vsa pisma od 1918 do 1927 se objavijo.

v Bukarešt, 8. novembra. (Izv.) Vojaško državno pravdnistvo je naznanilo listom, da je od danes dalje po vsej Romuniji zopet uvedena preventivna cenzura ter da je prepovedano objavljane vseh vesti in komentarjev o aferi Manoiilescu ter celo imenovanje princa Karla. S tem se najbrže namerava preprečiti vsako poročanje o procesu proti Manoiilescu.

v Bukarešt, 8. novembra. (Izvirno.) Kakor piše »Trepetare«, namerava romunska vlada objaviti vse dokumente in pisma od l. 1918 do 1927, ki se tičejo zadeve princa Karla. Ta objava se bo izdala še tekom tega tedna v raznih jezikih. List poroča o nekem pismu, katero je omenil Averescu v senatu in katero je pisal Bratianu dva tedna pred smrtjo kralja Ferdinanda Karlu. Bratianu je v tem pismu izrazil Karlu svoje obžalovanje glede tega, da se je odrekel prestolu januarja 1926, ter ga je pozval, da svojo odpoved na prestol podpiše v drugi deklaraciji. Prinašalec pisma general Balit se je, dasi je imel tudi ustne instrukcije in besedilo deklaracije, vrnil v Bukarešt, ne da bi bil kaj opravil, ker Karol niti ni podpisal deklaracije, niti sploh ni dal nobenega odgovora, temveč je dva tedna pozneje kmalu po smrti kralja Ferdinanda objavil v »Matinuc« svojo prestolno izjavo. gih zelo živahno razpravljajo o tem, da se za Mala antanta naj posluša madjarske pesmi?

v Budimpešta, 8. novembra. (Izv.) V bustopnik Male antante niso udeležili svečanosti dimpeštanskih političnih in diplomatskih krogih zelo živahno razpravljajo o tem, da zastopniki Male antante so izjavili, da jim je bilo nemogoče udeležiti se slovesnosti, na katerih so se pele madjarske iredentistične pesmi, katere bi morali poslušati z odkrito glavo.

KJER BOUILLON, TAM DANES BONCOUR.

v Pariz, 8. novembra. (Izv.) Socialistični poslanec Paul Boncour je bil danes namesto odstopivšega Franklina Bouillona izvoljen za predsednika parlamentarnega zunanjega odbora.

R. Maister:

Našim.

Vi naši, ki ste pri morju doma in vi ob Vipavi in Soči, nikar ne izgubite srca: naj meja na zemlji hinavsko nas loči — spod veže nas Pivka, ki v Savo se toči.

Uničeno prosvetno delo med našimi brati na Goriškem.

Iz Italije je dospel neverjetna vest, da je fašistovska vlada razpustila še zadnje slovenske prosvetne organizacije v Primorju. Od začetka septembra do konca oktobra naj bi bili podpisani mrtvaški listi življenjapolnemu prosvetnemu gibanju. S praznikom Vernih umrlih je zasadi brezobzirni laški nacionalizem križ na grobove slovenskega ljudsko-prosvetnega dela ob Soči. Zgodovinar, ki bo opisoval to delo, bo z občudovanjem omenjal ljudi, ki so v temi zbirali vse polno skritega solca. Trajni znak nosi prosvetno delo goriških Slovencev: znak krščanstva in pravega ljudskega gibanja, znak večernih domačih sol in znak — mučeništva.

Ze pred vojno je od leta 1892. obstojala na Goriškem »Krščansko-socialna zveza«, ki je bila ustanovljena po zasnovah pokojnega Kreka. Zgodnja leta pred vojno se je v tej Zvezi pojavilo živahno mladinsko gibanje v orlovski organizaciji, ki si je pridobila tal samo v Vipavski in Brdih. Vojna je razdeljala neke domove, temveč tudi prosvetno gibanje. Leta 1919. so se društva začela buditi. Njihovo delovanje je nosilo znake čitalniške dobe in se izživljalo v prireditvah in nejasnem edinju. Naslednje leto je pa vzklikla iz te mešanice krščanske mladinske organizacije pod imenom *Prosvetna zveza*. Z občudovanja vrednimi žrtvami so idealni kulturni delavci obdelali in načelno usmerili vso deželo. Šestnajst mogočnih taborov je klicalo tisočim udeležencem, naj se vrnejo h krščanstvu, domačnosti in vzajemnosti. Jasen načrt in intenzivno delo sta upostavljala temelje vzorni prosvetni zgradbi. Dan za dnem so kulturni voditelji predavali v vaseh. V letu 1924. so imeli 4216 predavanj. V Gorici so osnovali vzorno centralo, ki je in ostane za zgled vsem našim organizacijam. Društva so rasla. Leta 1926. je štela Prosvetna zveza 158 društev, med njimi 45 deklinskih in 29 fantovskih krožkov. Gibanje je postalo popularno in si osvojilo skoro vse vase. Od Zgonika na Krasu do Breginja in Zojane se je razpletlo omrežje močne, krščansko fundirane organizacije. Zveza je vkljub

nasprotovanju liberalne »Zveze prosv. društev« in fašistovskega terorja razvila izredno delavnost tudi na verskem polju. V letu 1926-27 je priredila 28 tridnevnic in duhovnih vaj za fante, organizirala je 16 okrožnih romanj in razvila agitacijo za pogostno sv. obhajilo. Idealno versko-vzgojno delo vrši krasno urejeni list »Naš čolnec«, ki izhaja že peto leto in si je pridobil med mladino nešteto prijateljev.

Delo v prosvetnih društvih na Goriškem je v marsičem različno od dela v naših prosvetnih organizacijah. Sicer je tudi Prosvetna zveza v Gorici podpirala zunanje, privlačno delo v telovadnih, pevskih in dramskih nastopih, a vendar je polagala vso važnost na to, da so društva postala prave večerne šole, v katerih so se starejši izobraževali za domače učitelje in učiteljice. Ko so pred kratkim nasilno premestili naše učiteljstvo v notranjost države, so sedaj prevzeli idealni fantje in dekleta nalogo domačih učiteljev, ki poučujejo mlajše v čitanju in pisanju. Da bi se mladina za to delo usposobila, je vodstvo izdalo posebno knjižico »Zrnac«, iz katere se uče večer za večerom ter na podlagi predelane tvarine tekmujejo. Koliko dela, veselja in uspehov je rodila ta zasnova! Dokler je oblastvo dovoljevalo javne nastope, je organizacija prirejala tudi javne prireditve. Nekaj posebno lepega so bili telovadni nastopi v Dornbergu, Idriji, Batujah in Mirnu. V letu 1925. je bilo uprizorjenih nad 200 dramskih predstav in bilo prirejenih več koncertov, med katerimi se je odlikoval pevski zbor »Mladice« v Gorici. Pri vseh prireditvah je delala kvestura težke ovire in zahtevala med drugim tudi italijanske točke v programu.

Preobširen bi bil opis ogromnega dela, ki nosi svoj posebno značilni znak: mučeništvo. Koliko prosvetnih delavcev je bilo radi zgolj kulturnega delovanja, ki ga je državna oblast najstrožje kontrolirala po detektivih, po nedolžnem zaprtih, pretepenih in obdolženih protidržavnih tendenc! Ponoči so jim udirali v stanovanja, uvažali preiskave, jemali koncesije in najstrožje nadzorovali vsak njihov korak. Imena teh mož, fantov in celo mladenk bo ohranil naš rod v trajnem, neizbrisnem spominu. Ravno zato, ker je prosvetno delo goriških Slovencev združeno z mučeništvom, mora imeti trajne sadove. Posekali so nasilno delo in veje organizacije, korenike načelne zavesti so pa zarile med narodom in skrite v dušah tisočih.

Med najmočnejša in najagilnejša društva prištevamo: »Mladice« v Gorici, ki je bila ustanovljena leta 1921. in ukinita začetkom oktobra leta 1927. Odlično in številno zelo močno društvo je bila »Čitalnica« v Dornbergu, ki je lani slavila

Izlet zastopnic Deklinskih krožkov iz goriške okolice o priliki romanja na Sv. Katarino. Deklinski krožki na Goriškem so razvijali živahno delavnost.

svojo 60letnico in bila razpuščena koncem septembra letošnjega leta. Na banjski planoti je obstojalo vzorno Prosv. društvo na Bajničah, kateremu so po štiriletnem delovanju podpisali letos koncem septembra smrtno obsodbo. Med najbolj agilna in številna društva prištevamo tudi društvo v Idriji in Mirnu pri Gorici. Naj bo vsem ukine-nim društvom, ki so toliko storila za versko in narodno zavest med našimi brati na Goriškem, ohranjena naša hvaležnost in odkritosrčna, globoka simpatija! Vsem kulturnim delavcem-mučenikom pa izročamo naš prijateljski pozdrav, poln ljubezni in občudovanja!

Na grobu slovenske kulturne organizacije.

Z mesecem oktobrom so fašisti podpisali zadnje mrtvaške liste vzorni prosvetni organizaciji na Goriškem. Za vse svete so zasuli zadnji grob. Zgodovinar, ki bo pisal o intenzivnem prosvetnem delu na Goriškem, bo z začudenjem biležil uspehe, ki so našemu rodu večinoma neznan. Nad 200 slovenskih društev, med njimi 160 katoliških, je vzgajalo mladino širom dežele. Nobena organizacija ni poglajala med ljudstvom tako globokih korenin in zahtevala toliko mučeništva, kot prosvetna organizacija na Goriškem. Je ni bilo slovenske vasi — celo pod Kromom, Ronbonom in Preznom — kjer ne bi dodela domača pesem in kila ljubezen do rodne grude. Nad 370 predavanj, 62 prosvetnih tekem, 16 romanj, 28 tridnevnic in duhovnih vaj, nebroj sestankov, sej in domačih sol se je vršilo samo v letošnjem letu. Vsemu temu delu, polnemu življenja, so nasilniki izkopali grob. Te dni se oglašajo nad temi grobovi turobna pesem: »Mi v grobu smo, mi v njem po tuji zlobi smo!« Življenje pa ne more biti mrtvo. Tudi pokopano vzklije in vztraja. V globokem spoštovanju in močnem upanju se sklanja ves naš rod nad temi grobovi, pol vere, da bo zadonel glas in poklical nasilno pokopane iz grobov. Idealnim preganjanim kulturnim delavcem pa izročamo v teh dneh za-služni latorjev venec.

Za vse svete bo minulo leto. Zadnje dni oktobra je sprožila roka revolver nad Mussolinijem. Kot blisk se je raznesla po Italiji vest, da je duce ranjen v nos in »po božji volji ohranjen narodu. Vestem so sledile osvete nad ljudmi, ki so bili pri atentatu popolnoma nedolžni. Goriški fašisti, ki se vedno suženjsko hlinijo svojim višjim, so si izmislili kruto šalo in hoteli v Gorici vprizoriti šentjernejsko noč zato, da bi svojemu vodji pokazali neomejeno omejenost. Na praznično vigilijo zvečer so valovile po ulicah čete črnosrajčnikov, ki so streljali iz samokresov, grozili z manganeli in rjuli kot tolpa obsedenih besov. Svoje »kulturno delo« so začeli v Trgovskem domu. Vdrli so v poslopje in polili po tleh bencin. Razpostavili so eksplozivne snovi in prisionili na pročelje visoko lestvo, po kateri se je vzpelo par divjih pobov, razbilo napis »Trgovski dom« in našmirlalo v črnih črkah rešilni izrek Viva l'Italia! Domovina je bila s tem rešena. Ne! Skozi okno so razobesili črnobrobljen plakat z mrtvaško glavo in pod njo zapisali imena Slovencev, ki naj bi bili obsojeni na smrt. Ko so razbili opravo, zažgali bencin in ovekovečili v napisu svojo dvatisočletno kulturo, so udrlji po ulicah. S burbonskim vpitjem so valovili

po Korzu in se ustavili pred Marzinijevo hišo, kjer je imela svoje društvene prostore delavna »Mladica«. Igralci so imeli ravno generalno vajo za »Prababico« in v garderobi so čakale štiri velike truge, ki so jih rabili pri predstavi. Pod okni je zarjavela divja množica in klicala: A morte i Schiavi! Fuori il stanier! Abbasso gli Slavi! (Na smrt s sužnj! Ven s tuje! Dol s Slovani!) Igralci so se preplašeni umaknili. Drubal je udrla v dvorano, razbila vrata, omaro in začela polivati tla z bencinom. Ko so udrlji v garderobo, so zagledali črne truge in se preplašeni umaknili. Pred smrtjo imajo ti ptiči še vedno strah ali vsaj spoštovanje.

Odtod so z godbo korakali pred Kat. tiskarno, kjer so razbili, kar jim je prišlo pod roke. Med razbijalci je bilo tudi par slovenskih poturic. S tem je bil Mussolinijev nos ozdravljen, kulturne ustanove pa razbite. Začuden so se povpraševali meščani, kaj naj vendar vse to pomeni, ker Slovenci niti oddalec ne poznajo napadalnih in morilnih metod, kaj šele da bi jih povzročali. V teh nočeh ubogi Slovenci v Gorici niso spali. Otročiči so preplašeni jokali, matere so bežale v predmestje in moške so nemo zrlji v besno tolpo, krvi in maščevanja željno. Na Verne duše je bila vsa Gorica polna groze. Ti spomini so bridki, toda vredni, da jih pomni sleherni Slovenec!

V Rim so šli.

Ko so fašisti razbili slovensko prosvetno društvo, so začeli nastavljanje limanice za narodne kline. Po vzorcu razpuščenih slovenskih kulturnih organizacij so zasnovali za zasedeno ozemlje nekako formalno kopijo slovenskega društvenega dela, ki jo zovejo »Dopolavoro«. To združenje naj bi pritegnilo k fašizmu vse one, ki jih ne morejo privleči črne srajce. »Delovanje« obsega štiri panoge: dramsko, pevsko, sportno ter izletno. Za vsako panogo je določen poseben fašistovski voditelj. Seveda, »kulturose« zelo skrbijo, kako bodo to organizacijo vrinili po deželi. Dejstvo je, da ubogo teptano ljudstvo nima smisla za fašistovsko vsiljevanje. Razpust slovenskih društev je vso zavedno mladino še bolj utrdil v prepričanju, da so Italijani grobokopi vsake kulture. Licemerski fašisti so začeli v ta namen ponujati »bonbone«. Priredili so romanje v Rim in vabili ter silili Slovence, naj se tega romanja številno udeležijo. Za člane in članice »Dopolavora« so znižali potne stroške in obetali najrazličnejše ugodnosti. Zbomnali so 200 ljudi, ki so morali iti gledat svetlega duceja. Dne 26. oktobra sta jih sprejela Mussolini in papež. S tem so hoteli postaviti slovenski mladini prve limanice. Svoje kulturno delo po deželi so začeli s plesi. V vsaki vasi prirejejo nedeljo za nedeljo plesne, na katere silijo mladino. V »brezmejni darežljivosti« so celo pripravili dovoliti par slovenskih točk na laškem programu, samo da bi premetili bivše člane prosvetnih društev. Kaj se jim bo posrečilo, bomo videli mi in oni.

Pregloboko so segle korenine slovenskega kulturnega delovanja, da bi jih mogle izrjaviti obljube.

* * *

Kupovanje slovenskih otrok. Društvo »Dante Alighieri« je založilo brošuro »Za društvo Dante in za zmago jezika v temnih pasovih odradenih pokrajina«. Avtor predlaga, naj se ustanovijo študijski štipendiji za slovenske otroke, ki bodo v italijanskim pridno napredovali. Tako se bo dežela prej rešila »žalostne dediščine avstrijskega gospodstva.«

Prosvetno društvo v Dornbergu. Ustanovljeno je bilo kot »Čitalnica« že leta 1862. in je delovalo neumorno do konca septembra t. l. Po 65 letnem obstoju so ga pa italijanska oblastva uničila.

† Profesorju Kržišniku v spomin.

Nagrobnege govora ne morem in nočem meti. Kaj pa vendar vemo o duši svojih bližnjih? Toliko govorimo o njih, pišemo o njih — toda, kaj vemo natančnega o njih? Vsak človek vzame skrivnost svoje bitnosti s seboj. Nikomur še ni bilo dano, te skrivnosti popolnoma razodeti. Večina zapusti pri odhodu samo odtrgane zloge kot izraz svoje notranjosti. Te rune bo Drugi skupaj zbral in strnil...

Tudi Jožef Kržišnik je vzel s seboj svojo skrivnost. In če kljub temu pričam o svojem nekdanjem učitelju in poznejšemu tovarišu, si nikakor ne domišljam, da vem za njegovo tajno. Verujem pa, da se duh prijateljstva bolj kot druga prijateljska sila približa pragu onega svetlišča.

Jožef Kržišnik je bil gimnazijski profesor katekheze; večkrat se je s tem naslovom podpisal in svoj naslov »profesorja« v besedi često podčrta-val. Bil je res kakor rojen za profesorja: temeljito obvladane predmeta: ter izredna rednost in točnost sta mu bili lastni. Sam se je do pičice držal reda in taistega je strogo terjal od dijakov. Večkrat sem slišal od drugih, ki so ga poznali, da bi bil on odličen upravni uradnik. Še čisto ga vidim, kako je hodil po razredu in nas posameznike opazoval, če imamo vse v redu, tudi obleko ali obutev. Pri razlagi je vedno veliko več povedal, kot je bilo v knjigi; povedal je marsikaj zanimivega in tudi za vsakdanje življenje posebnega, zlasti pri ustavni zgodovini. Z velikim belim robcem je navadno pokaljeval in vmes razlagal. Kot razrednik je bil sila vreden in skrben. Pri vsaki konferenci si je izpisal vse reče vseh predmetov svojega raz-

reda, koncem tromesečij celo cele gimnazije. Tiste notese nam je še pozneje kazal in pripovedoval, kako je kakšnega dijaka ujel in »dejal na dilco«, kakor se je izrazil. Kako skrben razrednik je bil, priča tudi to, da je bilo v njegovem razredu najvišje število štipendistov. Kadar so bile dijaške ustanove razpisane, je vsakega opozoril na to, če mu je le količkaj kazalo. Ko je med svetovno vojno dšel skoro ves razred na fronto, je kot nekdanji razrednik dopisoval z vsemi svojimi učenci.

Silno se je zanimal še pozneje za svoje nekdanje učence in je natančno vedel za vsakega, kje je in kaj da je. V tej njegovi skrbnosti in navajanju nas dijakov k rednosti vidim njegov Eros paidagogos. Imel je izreden spomin. Ko sva pred dobrim letom hodila po horjulski dolini, je še natančno vedel za vse bližnjice, po katerih je hodil pred 30 leti. Vedno je prebiral »Uradni list« in pa obilgato nedeljsko »Prager Presse« z ilustracijami. Bral je silno veliko, zadnja leta skoro nepretrgoma, tudi v obednici. Še sedaj v boleznih je veliko bral in se s čitanjem kratkočasil. Upal je do zadnjega, da bo boljši. Ko sem ga še zadnjič obiskal v Leonišču, mi je rekel: »Ko bom prišel nazaj v Sent Vid, bom šel k Padošku in naročil voz, da naju popelje v Horjul.« Večna Previdnost je drugače sklenila: v polni moči še moške dobe je odšel iz naše srede. Komu ne prihajajo na misel besede kralja Ecehija: V sredi moške dobe bom stopil v podzemlje. Škofijska gimnazija je izgubila s profesorjem Kržišnikom odličnega učitelja in izkušenega šolnika-vzgojitelja, ki ga ne bo lahko nadomestiti.

Tolažijo nas pa pri tem novem grobu besede svetega preroka: »Oni, ki mnoge v pravici podučujejo, se bodo svetili kakor zvezde.« (Dan. 12, 3.) — Pax!

Moderni čudeži.

Pa prosim, to niso kake ameriške race! Gotovo nad en milijon ljudi je videlo te čudeže z lastnimi očmi, ji hlašalo z lastnimi ušesi, bilo jih priča osebno. Sicer ke pa ti »čudeži« niso zgodili samo tam v Chicagi in jih ni naredil samo en človek, vsi elektrotehniški učenjaki jih poznajo in aparate, ki so jih delali te dni pred očmi Chicaznanov, delajo že tudi drugod, če ne, jih pa še bodo. Največji dnevniki na svetu, Chicago Daily Tribune, poroča, da se je vršila v Chicagu šesta letna električna razstava, recimo ji po naše vselej. Začel se je 9. oktobra in je trajal deset dni. Tu so bile razstavljene vse oblike, vse velikosti in vse kakovosti dosedaj iznajdenih radio-aparatur. Dalje so pa tu elektrotehniški učenjaki svetu predstavili tudi vse druge iznajdbe na polju brezžične elektrike. O teh iznajdbah piše celo angleški pisatelj in učenjak Gibbs: »Velikanske so te iznajdbe. Mi stojimo šele na pragu nove dobe in vendar strmimo že nad temi modernimi čudeži večnih in neskončnih sil, ki delujejo v vsemiru in ki nas dvigajo visoko nad navadno materijo.

1. Photo-električna celica (Balanced photo electric cell). — Ta aparat je tako občutljiv za svetlobo, da bo sam prižgal svetilko po mestnih ulicah in sam ugašal. Enako luči po svetilnikih ob morskih in jezerskih zalivih. Tak aparat je tako občutljiv, da bo samo puh dima dovolj, da bo vzbudil požarni alarm.

2. Merjenje neskončno majhnega delčka sveta, ki se mu pravi atom. Potem rentgenovih žarkov, ki bodo šli skozi jeklo, pokaže ta aparat atom in ga zmeri, a to je milijonski del enega milimetra!

3. Aparat, ki pokaže atom, kako leti po prostoru. Kako velik je atom? Dvajsetmilijonkrat manjši, kakor je konica igle. In vendar ta aparat natanko zmeri, koliko elektrike je v enem atomu.

4. Aparat, kite neskončno majhne delce loči drugega od drugega in jih napravi vidne za navadno oko, kako potujejo po ozračju.

5. Aparat, ki ujame glas enega atoma. To je gotovo najmanjši »glas«, če se sploh sme ta-

ko imenovati. Ta glas ojači aparat dvajsetmilijonkrat, tako da ga človeško uho prav razločno čuje. Ta aparat dejansko sliši »kako trava raste«. Rast vrtnice se čuje kakor močno grmenje. Enako glas raznih žuželk.

6. Aparat, ki določa tvarino, iz katere je atom. S pomočjo žarkov in strašno občutljivega aparata se more zdaj pogledati prav v sredo n. pr. diamanta in videti njegovo sestavino. Samc ta iznajdba bo prihranila milijone dolarjev pri dragih kamnih, katere so morali do sedaj načeti, da so jih prekusili, če so pravi.

7. Električno oko. S pomočjo tega aparata se jasno in razločno vidi skrivnostno delovanje električnih valov pri radio-aparatu.

8. Gretje z elektriko. Električni žarki gredo skozi stekleno kroglo in segrejejo železo, da je žareče belo. Ta iznajdba bo revolucionirala vse kovanje železa.

9. Aparat, ki hladi brez ledu. Pe-koči zrak seže kos ledu. Ta aparat bo spremenil hlajenje ledenic in tudi moderne hladilne aparate, ki so jih že zelo uvedli po Ameriki po vseh hišah.

10. Kuličev morilni žarek (Coolidge death Ray) — imenovan po predsedniku Coolidgeu. — Sanje dolgih stoletij so se uresničile. S pomočjo tega aparata se more vreči žarek, ki pomori milje daleč, kamor se pošlje, vse živalsko in rastlinsko življenje. En sam žarek lahko pomori celo vojsko. Za ta Kuličev žarek je potreba 350.000 volt elektrike s hitrostjo 150.000 milj na sekundo.

11. Aparat, ki vidi. Knowles Gvid Glav Tube, cevka, ki je tako občutljiva, da bo izžarevanje elektrike iz človeškega telesa, ki se blizu aparatu, povečal milijonkrat in zvezel električni zvonec, da začne zvoniti, električni motor, da bo začel iti. »Tribuna« pravi o tem aparatu: Pojdi in samo dišni na ta aparat, pa boš videl, kaj se bo zgodilo. Ako postaviš ta aparat k hišnim vratom, bo zvonec začel peti, kakor hitro se bo približal kak človek. Ta iznajdba bo velikanskega pomena za banke in za čas vojske.

12. Photo Glow Tube, ki meri dnevno svetlobo. Jako občutljiv aparat, ki bo kontroliral svetilke, zavore, električne pahljače, zvonove, da-

soglasno sprejet predlog, da naj gremij zahtevu, da se uvede odpiranje trgovin ob 7. uri zjutraj in zapiranje ob 7. uri zvečer z zakonitim opoldanskim počitkom.

○ Najvažnejša kateheza. V sredo, dne 9. novembra, ob petih popoldne, sestanek katehetov v posvetovalnici KTD. Na dnevnem redu je razgovor o najvažnejši in najtežji katehezi. Predloženo je trije izdelani polzskusi za razne skupine. Treba je načelno odločiti. — K polnočestvili udeležbi vabi načelnstvo Katehetskega društva.

○ Francosko predavanje. G. prof. George Blondel bo predaval v četrtek, 10. novembra ob 10 v veliki dvorani univerze. Naslov predavanja: Obnova Francije po veliki vojni.

○ Opozorjamo na predavanje, ki ga priredi Slovensko katoliško akademsko starešinstvo v četrtek (ne kakor je bilo pomotoma javljeno v sredo), dne 10. novembra t. l. ob 8 zvečer v dvorani Akademikega doma, Miklošičeva cesta 5. Predava g. Avenek o temi: Mednarodna gospodarska politika in Društvo narodov. — Vabimo vse katoliško javnost, ki se zanima za ta problem, vse tovariše in naše akademsko dijaštvo, da se predavanja gotovo udeležijo. — Odbor.

○ Nedeljski počitek in brivci. Čitajoč pred nedavnim časom ukrepe velikega župana radi odpiranja in zapiranja trgovin so mi misli ušle k razmeram v brivski zadrugi. Tukaj je treba energične roke oblasti, ki naj pokaže gotovim samovoljezem, kaj je red in organizacija. Med vojno je bil storjen sklep radi nedeljskega počitka. Ta sklep pa se je pričel kršiti kmalu po prevratu. Zadruga je kršitelj kaznovala z globo. Pritožbe proti globi je zavrnilo veliko županstvo, upravno sodišče je pa zavzelo stališče, da delo ni zabranjeno in je radi tega globo razveljavilo. V tem grmu je pa zajec. Delo ni zabranjeno, pač pa odpiranje brivnic. Po tej rešitvi je zavladala pravica anarhija v zadrugi. Značajni mojstri se drže storjenega sklepa, manjšina je pa hitro odprla brivnice v nedeljo. Žalostno pri tem je, da je ravno načelniki tisti, ki je prvi odprl, za njim pa še ostali obrtniki zadruge. Po celem svetu se vrše socialne reforme, pri nas v Ljubljani pa hočejo gotovi ljudje iz dobičkaželjnosti in konkurence odpraviti nedeljski počitek, kateri je že osiguran vsem slojem — I. Kosec.

○ Drzen trik sleparja. Včeraj je prijavila policija blaginjakarja Staculove delikatesne trgovine, da sta jo v sredo, dne 2. novembra dva neznanca elegantna moška ogoljufala za bankovce za 1000 Din in to s pomočjo skrajno drznega trika. Proti večeru, ob pol 6, ko je bil v trgovini ravno velik promet, sta omenjena moška hotela pri njej plačati neko kupljeno stvar v znesku 5 Din. Možakar, ki je govoril le nemški je potegnil iz žepa bankovce za 1000 Din, nato govoril nekaj praznih besed ter se nato spomnil: »Ja, ich hab' ja Kleingeld!« in plačal račun z drobižem, obenem pa skrivaj spravil svoj tisočdinarski bankovec. Z nadaljnjim čenčanjem sta neznanca tako premotila blaginjakarja, da ni opazila, da je tuje svoj tisočdinarski bankovec že spravil in mu je izročila še enega iz predala. Primanjkljaj 1000 Din je blaginjakarja opazila šele zvečer pri računu. Včeraj pa je čitala v časopisih, da sta bila v Mariboru aretirana dva po opisu slična tujca, ki sta skušala v Meinlovi trgovini na enak način ogoljufati tamkajšnjo blaginjakarja. Njena domneva, da gre za ena in ista sleparja, se bo najbrže potrdila.

○ Umrli so v Ljubljani v času od 3.—8. t. m.: Koprivnik Terezija, žena dninarja, 49 let, Selnica pri Mariboru; Rozalija Pernšek, služkinja, 38 let, Višnja gora; Gregor Avenik, hiralec, 81 let, Planina; Zavri Janez, delavec, 59 let, Zg. Bitnje; Kalš Franc hiralec, 68 let, Šmartno. — Vsi navedeni so umrli v bolnišnici. Dalje so umrli: Marija Velkavrh, 82 let, mestna ubožnica; Emil Stepec, sin posestnika, 4 leta, Hradskega vas 30; Jenko Miha, posestnik, 70 let, splošna bolnica; Anžič Ivan, posestnik, 79 let, Hradskega vas 24.

○ Pogrešana. Gospa Rot Marija, stanujoča v Wolfovi ulici, je naznanila policiji, da je pred dnevi neznanu kam odšla njena 25 letna služkinja

Ivanka Ambrož. Ker je bila pogrešana zadnje čase zelo zamišljena, se gospodinja boji, da ne bi izvršila samomora.

○ Porotne razprave. Za porotno zasedanje ki se prične v ponedeljek, sta dosedaj razpisani dve razpravi: v ponedeljek se vrši razprava proti napadalcu na Katarino Arličovo v Trnovem Viljevu Grah, v torek se vrši razprava proti tatju Petru Sparovcu. Graha brani dr. Poček, Sparovca pa dr. Subić. Razpisani bosta najbrže še dve ali tri razprave.

○ Karamboli. Na Dolenjski cesti se je v ponedeljek v opoldanskih urah pred zaprtjo železniško tračnico zadel tramvaj v avtomobil ing. Franca Tavčarja in napravil za okoli 200 Din škodo. Voznik tramvaja trdi, da ni mogel pravočasno ustaviti tramvaja na mokrih tračnicah. — Alojzija Zupančič, kuharica pri svojem bratu župniku v Škocijanu na Dolenjskem, je vozila v ponedeljek zvečer proti domu. Na Dolenjski cesti se je splašil konj in jo udaril v galopu proti Rudniku. Zupančičeva je hotela konja ustaviti, toda ta jo je udaril s kopitom in ji prebil kost pod desnimi kolonom. Konja so ustavili šele v Rudniku. Zupančičevo so prepeljali v bolnišnico.

○ Tovarna Jos. Reih sprejema mehko in škrobljeno perilo v najlepšo izvršitev.

○ Veliko izbiro volnenih jopic, najfinejših blazn, perila, kravati itd. priporočila tvrdka I. g. Zargi, pri nizki ceni, Ljubljana, Sv. Petra cesta.

○ Otroški plašč, obleke. — Kristof-Bučar.

○ Vsa vrstna trpežna čevlje, snežne čevlje, galoše kupite najbolje pri A. Gorše, Stari trg 15.

Nedosegljiva
Eau de Cologne Chypre
Bourjois - Paris

Maribor

○ Ponovno glihanje za nosilca liste. Zadnja dva dneva so uporabili zdražbarji med obrtniki v to, da bi odstopivše kandidate pridobili zopet nazaj. Javno so napadli »Slovenca«, češ, da vse izve in spravlja v javnost. Naša zmaga v TOI dela tem zdražbarjem še posebno hudo kri. Zares je nezmišl, da bi poštenjaki dali svoje ime v pozabo socializmom! Prepričani pa naj bodo vsi obrtniki, ki se bodo sami izločili iz velike večine svojih tovarišev, ki so in ostanejo v SLS, da se bodo izločili tudi v osamelost, ki jim ne bo ljuba. Zoper pravice obratnikov nismo nikdar bili; nasprotno smo za in se bomo zanje borili. Odločno pa smo zoper socialistično igro z obrtniki in tisti obrtniki, ki igrajo z njimi, naj vedo, da igrajo hazard, pri katerem bodo gotovo izgubili.

○ Defraudant Golob pod ključem. Poročali smo, da je Golob poveril 150.000 Din in pobegnil v Avstrijo. S svojim begom pa se ni dolgo veselil prostosti in bogastva. Včeraj ga je detektiv graške policije v Wildonu aretirali. Golob je prenočil od sobote na nedeljo v Gradcu, kjer je v prenočišču pustil pismo za Harnerja, s katerim je skupno skoval načrt za poverbo in mu dal 40 tisoč Din. V pismu je namenoma pisal, da potuje v Gröbming, ker je mislil, da bo pismo policija gotovo dobila v roke in jo na ta način spravi v napačno smer. Iz istega vzroka je v Maribor pisal pismo neki gospe, in ji izjavil, da potuje preko Ogrske na Turško. V resnici pa je v Gradcu vzel avto in se odpeljal v Wildon, kjer je hotel nekaj časa ostati. Soferja je kraljevske nagradili, da ga ne bi izdal. Toda ravno ta nagrada ga je spravila pod ključ. Pri njem so našli še 83.000 Din. Ko je Harner zvedel za Golobovo aretacijo, se je takoj vrnil v Maribor in se sam prijavil oblastem. Pri njem so našli še 37.000 Din. Goloba bo avstrijska policija izročila nam in pride še to zimo pred poroto.

○ Velika tržnica in uradni prostori mestne občine. Na podaljšanem Glavnem trgu nasproti Velike kavarnice je nezazidan prostor, ki v sedanji obliki ne krasi ravno tega sicer lepega trga. Zato se je sprožila misel, da bi se vsaj ta prostor za

zidal. Najprimernejša bi bila stavba za moderno tržnico, v nadstropjih pa za urade mestne občine oz. stanovanja. Ker bi se taka hiša na živahnem trgu še posebno rentirala, je skoro gotovo, da se bo v tem oziru ta prostor izrabil.

○ Smrtna kosa. V Mariboru je umrla gospa Marija Gašpari, soproga voj. kapetana v starosti 37 let. Zapuščka moža in mladoletne otroke Pogreb se bo vršil danes popoldne ob štirih izpred hiše žalosti na Koroški cesti 10 na Pobrežje. — Umrla je komaj 27 let stara soproga pekarskega mojstra Frančiška Levič, ki bo prepeljana v Rogatec.

○ Orgelski koncert je gotovo nekaj izrednega za Maribor, posebno še, ker ga bo izvajal umetnik g. Stanko Premrl, ravnatelj stolnega kora v Ljubljani. — Reinbergerjev koncert v g molu za orgle in orkester bo veličastna uvertura slavnostnega cerkvenega koncerta, ki se bo vršil prihodnji torek zvečer v mariborski stolnici v proslavo 70 letnice našega vladike.

○ Koncert v moški kaznilnici. Preteklo nedeljo se je vršil v moški kaznilnici koncert, pri katerem so nastopili le kaznjenci. Koncerta se je udeležil g. višji drž. pravdnik Grasselli, predsednik okrožnega sodišča v Mariboru dr. Žiher, oblasni odbornik Marko Kranjc, iz glasbenih krogov g. Oskar Dev in stolni kapelnik g. Gašparič.

Trbovlje

○ Nagrada rudarjem. V sv. Barbari. Kakor navadno vsako leto, tako se bo tudi letos razdelila nagrada rudarjem ob proslavi njihove patrone sv. Barbare. Razloček med drugim leti je samo ta, da je letos TPD dovolila 100 odstotkov več za nagrade, kakor lansko leto. Tako bo dobil rudar-kopač 30.— Din, učeč kopač tudi 30.— Din, vozač 20.— Din, ženske in mladoletni pa po 10.— Din. Pred svetovno vojno so dobivali po 1.— K, 80 vin in 40 vinarjev.

○ Martin Krpan. Dramatični odsek kat. pr. društva opozoril na Martinovo nedeljo, 18. t. m. ob pol 4. uri popoldne v Društvenem domu zanimivo igro Martin Krpan. Med odmore in med igro svira godba g. Kuharja. Predprodaja vstopnic v obeh konzumi. Igra se ne bo ponovila zato ne zamudite priti k tej predstavi.

Brežice ob Savi

Občinski proračun. Proračun mestne občine in krajnega ubožnega zaklada za upravno leto 1928 je od 3. novembra dalje skozi 14 dni običajno na upogled ob uradnih urah v občinski pisarni.

Zakup prevoza pošte. Ponovna ustmena pogajanja radi oddaje zakupa prevoza pošte Sromlje-Brežice se bodo vršila 11. novembra ob 11. uri na županstvu v Sromljah.

Konkurz. Razglašen je konkurz o imovini Franca in Jožefa Mihelina, trgovcev v Gor. Sušici na Bizelskem. Konkurnzi komisar je dež. sodni svetnik dr. V. Hočvar, upravitelj mase pa dr. Lj. Stiker, odvetnik v Brežicah. Terjatve naj se prijavijo pri sodišču v Brežicah do 15. decembra 1927; zbor upnikov bo 30. novembra 1927 in ugotovitveni narok 10. januarja 1928.

Kamnik

Kamniški demokratje kar ne morejo dati miru in jim je poseben trn v peti koalicia v mestni občini. Ker ji ne morejo blizu s stvarnim, širijo razne laži in intrigirajo, kjer morejo in znajo. Zdjaj so vrgli med socialistične vesti, da hoče SLS dobiti gerenta in razpustiti občinski odbor. Ta izmišljena novica pa ravno kaže miselnost SDS, ki meni, da je dolžnost vsake stranke, ki dobi v vladi moč nasilno zavladati tudi po občinah. Toda mi ne bomo hodili po potih SDS; preveč so izvožena. Tudi ne vemo, kaj bi nam gerent koristil. Delo SLS v občinskem svetu bo pokazalo samo, da zna SLS delati in korist občini brez gerenta. Seveda, morda to delo naši SDS ne bo prav ljubo.

Smrtna kosa. Umrla je v Kamniku dne 5. t. m. gdč. Antonija Bljak za srčno hibo. Pogreb pokojnice, ki je bila članica Marijine družbe in društva »Kamnik«, je bil kljub deževju v ponedeljek izredno lep, kar priča, kako je bila priljubljena v mestu in okolici.

Poročila so je v nedeljo, 6. t. m. gdč. Ivanka Golobova iz znane Anžkove rodbine v Podgorju, cerkvena pevka in članica vseh naših društev z g. županom iz Volčjega potoka, Pogačnikom, odličnim našim somišljenikom.

Sankaljšice je napravil športni klub s pomočjo občine na Poljanah za Polakovo vilo. Vedno smo Kamničani pogrešali primerne sankaljšice, zdaj je športni klub odpomogel temu nedostatku

do dne 16. novembra t. l. ob 17. uri v posvetovalnici Katoliškega tiskovnega društva v Jugoslovanski tiskarni.

Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani vabi gg. zdravnike k predavanju g. dr. Fr. Debeve, asistenta sanatorija »Golnik«, katero se bo vršilo nocoj dne 9. novembra t. l. ob šestih zvečer v predavalnici ženske bolnišnice. Tema: »Patološki vplivi na topografijo organov prsnega koša.« — Odbor.

Podružnica Jugoslovanske Matice na Jesenicah priredi v spomin sedme obletnice nesrečne rapalske pogodbe v soboto dne 12. novembra t. l. ob pol osmih zvečer v risalnici osnovne šole na Jesenicah akademijo z bogatim sporedom.

Naše dijaštvo.

STUDENTJE!

Rapallo! Temen dan v zgodovini našega rodu. Črn kot mrka noč, žalosten kot vrba žalujka. A ni naš grob, nočemo, da bi bili!

Da izrazimo to svojo vero, da zavpijemo v svet, da ne s boli, ko muči brezsrčni sosed brate naše onstran meje, se bomo katoliški akademiki zbrali ob šestih obletnici Rapalla v soboto dne 12. novembra v dvorani Akademikega doma. Govoril bo tov. Joža Likovič, akademski kvartet bo zapel nekaj pesmi, nastopil bo naš orkester, na sporedu so tudi deklaracije in recitacije.

Danišarji, zarjani in borci vabijo za ta večer v svojo sredo vse srednješolce somišljenike in prosijo za udeležbo vse gospode starešine in prijatelje katoliškega dijaštva.

Danica — Zarja — Borba.

Polzvedovanja

Izgubljen je bil v nedeljo zvečer ob tri četrt na sedem kuhovinarstev vrtnik na poti od Aleksandrove ceste do Ambroževega trga, z električno železnico. Pošten najditelj se prosi, da ga vrne proti nagradi: Ambrožev trg 3-II.

RÖNOFIN

Spezialna pasta odstrani
vsako nesnago od rok, ka-
tero niste v stanju z nob-
nim milom dojeti. — Spe-
cialni artikel za čiščenje
medenine, bakra, kopaln-
banj i. t. d. celsti tudi vse od
vsake rjavine. — Dobiva
se povsod! — Trgovci
zahtevajte engros cene!
Specialni kemični proizvajalci
Arthur Kohn, Ljubljana
Cerkvena ulica števil. 19.

in v lepem vremenu izpeljal in naložil lepo sankoško progo, da bo pozimi možno v Kamniku gojiti sankski šport. Občina je pa popravila še skrajno zanemarjeno in razdrto pot, ki vodi tja gori in dalje k hišam proti Košičem.

Vrhnika

Povedom obletnice Rapalske pogodbe bodo združene katoliške organizacije na Vrhniki pobirale v nedeljo, dne 13. novembra prostovoljne prispevke za zaslužene brate po trgu in okoliških vaseh. — Zvečer ob pol 8. uri se vrši v Rokodelskem domu zborovanje s sledečim sporedom: 1. Petje, 2. deklaracija, 3. govor (dr. Rožič), 4. Zmaga ljubezni, življenjska slika v 2. dejanjih.

Novo mesto

Škrlatinka. V Novem mestu je izbruhnila pri otrocih škrlatinka. Občina je odredila za nekaj časa ukinitve šolskega pouka na ljudski šoli. Odrejeno je vse potrebno, da se ta bolezen ne razširi.

Poročil se je gospod Josip Windischer ml., gostilničar, mesar in posestnik v Kandiji z gospodično Jelenc iz Novega mesta.

Mesečni semenj v Novem mestu dne 7. novembra t. l. ni bil prvovrstno obiskan. Prešičev je bilo še precej pripeljanih ter je bila tudi kupčija z njimi dovolj živahna. Niso pa prignali veliko goveje živine, ker je bil ravno ta dan tudi semenj v St. Jerneju. Kupčija z govejo živino je bila bolj slaba, ker ni bilo zunanjih kupcev.

Smrtna kosa. V Stopičah pri Novem mestu je umrl po daljšem bolehanju daleč na okrog poznani posestnik, trgovec in gostilničar gosp. Michael Zagar st. Ranjki je bil pri ljudstvu zelo priljubljen in spoštovan. Rad je pomagal vsakemu v potrebi.

Sport

SPORTNI DOGODKI.

V borbi za Mednarodni pokal, ki se je udeležujejo Avstrija, Češkoslovaška, Italija, Ogrska in Švica, vodi zaenkrat Češkoslovaška, s 3 točkami; Ogrska in Avstrija imata po 2 točki, Italija 1, Švica 0 (še sploh ni igrala). — Avstrija in Italija sta vojevali doslej 8 bojev, Avstrija je zmagala petkrat, tri igre so bile neodločene, goali 18:6 za Avstrijo. Upanje Italianov z zadnjo igro se ni izpolnilo, zato tako veliko razočaranje in poparjenje. L. 1912. zmaga v Stockholmu Avstrija 5:2, v Genovi 3:1; L. 1913. Avstrija na Dunaju 2:0; L. 1914. v Milanu 0:0; L. 1922. v Milanu (neodločeno) 3:3; L. 1923. na Dunaju 0:0; L. 1924. v Genovi Avstrija 4:0; L. 1927. v Boloni 1:0 Avstrija. — Na Dunaju si je priborila Austria drugo mesto; takole je: Admira 13, Austria 12, Vienna in Hertha po 11, Wacker 10 točk itd., Simmering 2 (bo menda igral lansko vlogo Rudolfs-lügela).

V Budimpešti so bile amaterske evropske rokoborbne tekme. V težji bantam je bil prvi Italijan Gozzi, v peresni teži Est Vaeli, v lahki Nemec Sperling, v lahki srednji Oger Papp, v težki srednji Čehoslovak Szabo, v težki Oger Bado. Prvo splošno mesto so dobili Ogrji, drugo Esti, nato Švedi, Čehoslovaki, Nemci, Italijani, Norvežani. Naši zastopniki se niso mogli uveljaviti.

Dunajčan Haas (lahka srednja teža) je potegnil z desnico 88 kg, nov svetovni rekord. Pri isti tekmici je Leppelt (težka teža) potegnil z desnico 95 kg.

Izpred sodišča

Svojega brata pahnil v vodo.

Sredi septembra je vzbudila na Viču in tudi v Ljubljani mnogo pozornosti vest, da so potegnili iz Malega grabna pri naselbini Bonifacija truplo delavca Janeza Pestotnika. Sprva se je domnevalo, da gre zgolj za nesrečo, toda policija je na podlagi neke ovadbe prišla utopljenčevega brata Pavla Pestotnika, ki ga je ljudski glas osumil, da je on pahnil brata v vodo. Pavel je na policiji sprva trdovratno tajil krivdo, kasneje pa se je udal in priznal zločin. O tej zadevi smo tedaj precej obširno poročali. Pavel Pestotnik izhaja iz dedno zelo obremenjene družine ter se je med njegovimi bližnjimi sorodniki izvršilo že več umorov. Ker se hudobni namen umora ali uboja Pavlu Pestotniku ni dal dokazati, ga je državno-pravništvo obtožilo po § 335. k. z. hudobnega dejanja, iz katerega je izvirala bratova smrt. V torek popoldne se je vršila proti Pavlu Pestotniku razprava pred tukajšnjim deželnim sodiščem. Razpravi je predsedoval v. s. a. Mladič, državno pravništvo pa je zastopal dr. Mastinak. Pavel Pestotnik pred senatom še precej mirno pripoveduje, kako je prišlo do usodnega dejanja. Izpove, da zasluži 17 kron od delovne ure; težkih predkazni nima.

Usodnega dne, v soboto, dne 17. septembra t. l. sta bila z bratom Janezom najprej v neki viški branjarji sta zelenega, nakar sta odšla v Karovo gostilno na Cesti dveh cesarjev ter tudi izpila srednjo količino žganja. Ze tu je začel Janez sitariti in zabavljati čez Pavlovo ženo. Pavel je hotel nato Janeza spremiti domov. Janez je — po Pavlovi izpovedi — ves čas grdil njegovo ženo in nagovaljal Pavla, naj svojo ženo ubije. Ko mu je Pavel odvrnil, da tega ne bo storil, mu je Janez zagrozil, da je ubije sam in se njega povrh, če se bo kaj protivil. Preprič med bratoma je dosegel svoj višek tik blizu mostu čez Mali graben. Tu je hotel Janez Pavla dejansko napasti, toda Pavel je prestregel udarec in pahnil Janeza, da je omahnil v od povednjim polno strugo potoka. Boječ se bratove osvete, je Pavel, v mnenju, da se Janez ni pripeltilo nič hudega, naglo stekel dalje, ne menječ se za bratovo usodo in ne zavedajoč se, da brat tone v valovih. Janez je bil v ostlem prav dober plavač. Da je utonil, je vzrok najbrže v tem, ker je bil od žganja zelo omamljen.

Pavel Pestotnik je bil obsojen radi hudodelstva po § 335. k. z. na tri mesece strogega zapora, poostrenejših vsakih štirinajst dni s postom in trdim ležiščem.

Obsojenec je na koncu prošil senat, naj mu kazen odgodi, ker mora za zimo nekaj zaslužiti za družino, da ne bo stradala. Prošnjo mu je bila ugodna.

Ljubljansko gledališče.

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Sreda, 9. novembra: DVA BREGOVA. Red D. Četrtek, 10. novembra: VRT EDEN. Nastop gdč. Slavčeve. Izven.

Petek, 11. novembra: Zaprti. Sobota, 12. novembra ob 15.: UKROCENA TRMOGLAVKA. Dijaška predstava pri znižanih cenah. Izven.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Sreda, 9. novembra: Zaprti. Četrtek, 10. novembra: HOFFMANNOVE PRIPOVEDKE. Gostuje g. Josip Krizaj iz Zagreba. Debutira gdč. Popovičeva. Izven.

Petek, 11. novembra: BAJADERA. Premiera, Premierski abonma. Sobota, 12. novembra: ZALJUBLJEN V TRI ORANŽE. Red B.

Mariborsko gledališče.

Sreda, 9. novembra ob 20: BAJADERA. Ab. A. Kuponi. Znižane cene. Četrtek, 10. novembra ob 20: SKOLJKA. Ab. D. Kuponi. Zadnjikrat.

Petek, 11. novembra ob 20. uri »Rapalski večer Jugoslovanske maticice«.

Prva repriza lepo uspele izvirne drame »Dva bregova« se vprižori danes v sredo, dne 9. t. m. v ljubljanski drami in sicer za abonente reda D.

V četrtek zvečer nastopi v večji vlogi mlada slovenska igralka Ljubljanka gdč. Maša Slavčeva in sicer v vlogi Tili, komedije »Vrt Eden«. Predstava se vrši izven abonmaja.

Ljubljanski ljudski oder.

Nedelja, 13. novembra ob treh pop.: ZLATOROG. Na splošno željo občinstva ponovi še enkrat Ljudski oder krasno igro »Zlatorog« in sicer v

nedeljo 13. novembra ob 3 popoldne. Konec bo pred pol šestu uro. Občinstvo z dežele ima ugodne zveze z vsemi vlaki. Igra sama je kot nalašč primerna za podeželsko ljudstvo, s tem namenom je tudi pisana, da jo gledajo in uprizorjajo podeželska društva. Nastopa 5 zbrovov s pesmicami v narodnem tonu zloženimi, potem so vmes krasni plesi. Med dejanimi in v pavzah igra orkester. — Predprodaja vstopnic od četrta dalje v Nabavni za drugi od 8 do 12 popoldne in 2 do 6 popoldne, ter v pisarni Ljudskega odra od 4 do 7 zvečer v Ljudskem domu, II. nadstropje.

Naznanila

PROSVETNI TEČAJ

Prosvetne zveze v Mariboru

v dneih 13. in 14. nov. t. l.

Nedelja dne 13. nov. 1927: Od 9. do 10. ure: Verski temelji prosvete. Dr. Fr. Cukala. Od 10. do 11. ure: Poslovnik. Jož. Kavčič. Od 11. do 12. ure: Prosvetni program. Dr. Kavčič. Od 15. do 16. ure: Izobraženi fantje — zavedni možje. Fr. Hraščelj. Od 16. do 17. ure: Dobra knjiga, vir narodove veličine. J. Stabej. Od 17. do 18. ure: Režija iger. I. Železnik.

Ponedeljek dne 14. nov. 1927: Od 10. ure občni zbor Prosvetne zveze. Od 14. do 15. ure: Pesem, dika in ponos društva. J. Gašparič. Od 15. do 16. ure: Dramatika v službi ljudske vzgoje. Dr. Dornik. Od 16. do 17. ure: Poslovnik. Jož. Kavčič. Od 17. do 18. ure: Naš Dom. Dr. Fr. Sušnik. Od 20. do 22. ure: Proslava škofove 70 letnice.

Vsako društvo naj pošlje na tečaj 1 do 2 vdeležence, ki sta lahko obenem tudi delegata na občen zboru. Stanovanje, na željo tudi hrano preskrbi Prosvetna zveza, ako se je pravočasno o tem obvesti.

Ljubljana.

Društvo »Tresnost« ima svoj redni sestanek dne 9. t. m. ob 18.30 na moškem učiteljskem. Predaval bo brat Horvat o »Zgodovini protialkoholnega gibanja«.

Občni zbor Leenove družbe se bo vršil v sre-

Vademecum slovenskega izobraženca.

Jutro z dne 26. 10. 1927., št. 254, str. 3.

Das halbe Wissen führt zum Teufel,
das ganze Wissen führt zu Gott.

F. W. Weber.

Te besede nemškega pesnika so mi prišle na misel, ko sem te dni dobil v roke in prebiral novo knjigo: Moderna izobrazba. Slike o potih in ciljih napredka. Tiskovna zadruga v Ljubljani, 1927. (Zbirka Pota in cilji XIX. zv.) Spisal Ferdo Seidl. Naslov je tako vabljal, da človeka nehoti mika, da knjigo kupi in bere. Le žal, da ga razočara. Prvi pravce moderne izobrazbe, da mora človek iti za resnico in jo iskati dokler je ne najde, je tu neusmiljeno zavržen. Pač pa je g. pisatelj nakopičil v drobni knjižici neresnic, da se človek mora čuditi, kako je taka knjiga dobila založnika. Kot nesporna dejstva so navedene v knjižici zgodovinske zmote, ki so bile že ne vem kolikokrat zavrnjene. Če bi bila moderna izobrazba v resnici taka, kakor jo opisuje g. pisatelj, ki se ji človek, kljub vsej ljubezni do izobrazbe, ki je kolikor toliko vsakemu lastna, raje odpovedal. Nemogoče je, da bi se tu ukvarjali z vsemi zmotami, ki jih kot dele moderne izobrazbe navaja knjižica, zato naj opozorim samo na nekatere. Vrednost knjige bo potem vsak izmed cenjenih bralcev lahko presodil sam.

Samo nepoučeni ljudje še menijo (»verujejo«) da posegajo v prirodni potek izven prirode stoječe sile, modro vladajoče »po svoji volji«. Umno motreči ljudje še niso ugotovili primera, da bi kaka taka sila posegla v zakonito prirodno vrsto dogodkov in jo podrla. Iz tega sklepajo, da takih sil ni; samo nepoučeni ljudje si jih domišljajo in se varajo ž njimi. (Str. 15—16.) Samoprevara so torej vsi čudeži Kristusovi, vsi po stalni zdravniški komisiji v Lurdu ugotovljeni čudeži. Kljub temu, da je g. pisatelj izločil iz vrste »umno motrečih ljudi« vse tisoče in tisoče katoliških učenjakov, ki še verujejo na čudeže, je vendar pokazal, da sam nima jasnih pojmov ne o možnosti čudežev niti o načinu, kako se spoznavajo. (Prim. Dr. P. A. T. Sonce in senca str. 34—44.)

Navajajoč Krejčija priše g. avtor o Koperniku: »Privrkat po mnogih stoletjih so se evropski narodi osvedočili, da cerkev ni absolutni izvor istine, da se more varati, in da je v stvarih spoznavanja nad njo višja instanca: razum in znanost. Kopernik je odpahnil vrata ter osvobodil razum in nobena sila jih ni mogla več zapreti. Katoliška cerkev je odklonila njegov nauk (»falsa doctrina divinae scripturae omnino adversans«), in perniciem catholicae veritatis« in postavila njegovo knjigo v svoj seznam prepovedanih knjig. (Str. 17—18.) Pozabil je g. pisatelj tu povedati, da je knjiga Kopernikova »De revolutionibus orbium coelestium« l. 1543. izšla s posvetitvijo na p. peža Pavla III., kljub temu da so mnogi protestantski teologi, med njimi tudi Luter, Kopernika imenovali norca in da ga je ostro pobijal celo visoko naučbeni Melancthon, češ da Kopernikov sistem nasprotuje sv. pismu. (Prim. Pastor, Geschichte der Päpste V, str. 741.) Pozabil je povedati, da je prišla knjiga na indeks šele 80 let pozneje, to je l. 1616. in sicer po krivdi Galileja. S tem namreč, da so Galilei in njegovi pristaši na nepravem kraju in na neprav način učili nove astronomske nauke, so prisilili sicer tako previdne rimske kongregacije k odločitvi o stvari, ki tedaj še ni bila zrela. V dekretu, ki ga je izdala kongregacija, ko je postavila Kopernika na indeks, ne stoji drugega, kakor da je treba popraviti tista mesta, ki govore o novih astronomskih odkritjih v toliko, da niso še povsem dognana, ampak zaenkrat le hipoteza (domneva). Tudi če kdo ni imel dovoljenja brati prepovedane knjige, je lahko vzel v roko pero, popravil v tem smislu dotično mesto in iz prepovedane knjige je postala zanj dovoljena. (Prim. Pastor, l. c. XII, str. 212—213.) Vsak nepristranski bravec lahko iz tega spozna, v koliko se zgodovinska resnica ujema s proučevanjem g. Seidla.

Sodobniki so smatrali, da je Giordano Bruno porušil dozdnevni »trdni« nebeski obok in z njim bivališče nebesčanov! Ta in drugi svobodomiselniki nazarovali na nakopali Giordanu Brunu sedemletno ječo inkvizicije in, ker je ostal zvest svojemu prepričanju smrti na grmadi v Rimu (17. februarja l. 1600.). (Str. 18—19.) Kdor zgodovine ne pozna, bo mislil na pošlagi teh besedi, da je bil Bruno obsojen v prvi vrsti radi svojih astronomskih nauk, kar pa ni resnica. Filippo Bruno je kot 17-leten mladenič stopil v dominikanski red, kjer je sprejel ime Giordano. Še preden je bil posvečen v duhovnika, je dvomil o raznih verskih resnicah, toda vseeno se je dal posvetiti. Sedaj pa je notranji razkol prišel na dan in grozila mu je preiskava. Da bi ji ušel, je zbežal l. 1576. vrgel od sebe vse in je kot potnik obiskal malone pol Evrope. Na Angleškem je izdal svoje najvažnejše spise: La cena delle Ceneri, Lo spaccio della bestia trionfante in Dell' infinito, Universo e mondi. V prvem spisu razlaga Kopernikov sistem, vmes pa strahovito napada svoje nasprotnike z oksfordске univerze, ki jih imenuje norce, prismode, beštije, svinje itd. V drugem spisu je astronomija povsem postranska stvar, pač pa polna obsedenosti in še gräh, naravnost ostudnih bogokletstev. Knjiga ni le polna napadov na katoliško cerkev, ampak tudi na kalvinsko, kratkoma zavrgel je vsako pozitivno krščanstvo in kakor priznava njegovi pristaši sami, je izlil toliko golod gnojnice na katoliške verske resnice, da ga je nemogoče v tem oziru prekositi. Ko je prišel kmalu na to v Italijo, so ga prijeli zaradi tedaj razprav v Benetkah in pozneje v Rimu samem. S početka je opetovano izjavil pred sodiščem, da obsoja in zametava vse zmote in krive vere, naknadno pa je dejal, da sploh kaj takega nikoli ni učil, temveč ga sodniki le napačno ume-

vajo. Ker ni hotel svojih zmotnih nauk prekljati, so ga obsodili na smrt. Pa še po obsodbi so mu dali osem dni časa za preklje, žal zastoj. Posebnega poguma torej ni kazal. Prav nič pa niso vplivale na obsodbo njegove astronomske ideje. Ker je marsikomu dandanes težko umevati ostro obsodbo, naj opozorim na neizmeren vpliv rimskega papeža v tedanjem času. Le tako je namreč možno razumeti način postopanja skozi celo tisočletje nasproti krivovercem. Tudi juristom je bilo tedaj krivoverstvo zločin zoper človeško družbo, bilo mu je to večji zločin kakor veleizdaja. Kdor je seveda zatopljen v današnje zakonodaje, ki prestopke zoper zemeljsko veličanstvo zasleduje z najostrejšimi kaznimi, prestopke zoper božje veličanstvo pa pusti nekaznovane ali pa jih kaznuje le malenkostno, — prestopke bogokletstva, ki so se nekaj kaznovali s smrtjo, pa komaj pozna —, tak seveda ne bo razumel tedanje splošne veljavne zakonodaje. (Prim. Pastor, l. a XI, str. 459—466; A. T. Sonce in senca, str. 148.)

Galilei je pomagal Kopernikovemu nauku do zmage. Naposled pa je moral kot 69-letni starček pred inkvizicijo na kolenih prekljati nauk o gibanju zemlje, češ, da je protiverski in filozofsko absurden. (Str. 19.) Ni res, da bi bil Galilei pomagal Koperniku do zmage, ker dokazi, ki jih je on doprinesel, so brez pomena in enako dokazujejo nauk Tycho de Brahe-ja kakor Kopernikov; v čemur je pa šel dalje, je bilo zmotno in ni presegel Kopernika. Daleč pa je zaostajal za Keplerjem. Pravi dokaz za Kopernikov nauk je šele leta 1686. odkril Newton. (Prim. Pastor, l. c. XII, str. 206.) Besede, ki jih navaja g. Seidel, češ, da je moral Galilei prekljati svoj nauk kot »protiverski in filozofsko absurden« so zmote in kažejo, da g. pisatelj ni bral formule preklja, ki je ohranjena v njegovem procesu. V tej formuli namreč bere samo to, da ta nauk nasprotuje svetemu pismu in da je sumljiv krive vere, in čisto nič drugega. (Prim. E. Vacandard, Galilée in Dictionnaire de Théologie catholique VI, 1. col. 1073—1074.)

Glede prvega, najpreprostejšega živega bitja si ne moremo misliti drugače, kakor da je nastalo iz nežive snovi kot izdelek fizikalnih in kemijskih sil (generatio aequivoca). (Str. 31.) Kaj takega trdi g. Seidel dandanes, ko je vendar že L. Pasteur leta 1862. nepobitno dokazal, da je vse, kar je živo, iz živega! (Prim. A. Ušeničnik, Uvod v filozofijo, str. 364 nsl.)

Vse, kar so živi možgani ustvarili dobrega, živi blaženo, večno življenje. To obliko neumrljivosti opevajo in slavijo pesniki in pisatelji vseh naprednejših narodov. (Str. 36.) Pisatelj tajni nesmrtnosti duše. Predaleč bi nas vodilo, če bi hoteli to in vse druge zmote, ki se v knjižici še nahajajo, zavračati. Opozoriti smo hoteli le na nekatere. Resnične so besede »Jutrovec«: »To, kar najdeš drugod v debelih knjigah, je podano v Seidlovem spisu na 72 straneh — namreč onot. In priznati moramo, da je zelo skromen zmotovski izobraženec, ki mu bo ta knjižica služila kot vademecum. Atom.

Glasba

DR. B. ŠIROLA: SV. CIRIL IN METOD.

Koncert »Kolac« v Mariboru v soboto, 5. t. m. je bil dogodek za mariborsko glasbeno publiko. Ne samo delo, ki je grandiozno po svoji zgradbi in se v njem zrcali vse sveto navdušenje bogonavdahnjenega skladatelja, prevzelo nas je tudi njega podajanje. Zbor, ki se zahteva od njega neverjetno veliko, in solisti, prav vsi, so dali najboljšo, kar so mogli, svoje doživljaje. Da omenim samo slovo in smrt sv. Cirila, ki ga je podal g. Križaj tako iskreno in dramatično obenem, da nam je zastajala sapa. Občinstvo, ki je bilo — žal — premalo številno, — karakterističen znak Maribora — je priredilo zboru, solistom in dirigentu navdušene ovacije. — Eno besedo še na naslov koncertnega biroja, ki je to uspelo prireditve aranžiral. Koncertna naznanila so podčrtavala, da se koncert začne točno, to pa z ozirom na goste iz Zagreba in na dolgotrajno kompozicijo. In vendar smo čakali — kakor je to postala že nekaka tradicija v naših koncertnih dvoranah — zopet dobrih 20 minut, da smo dočakali uvodne besede. Zdi se nam potrebno, prireditelji tudi tozadevno — rekli bi — vzgojno vplivajo na publiko, ali pa prireditve nastavijo na pozneje, če je — ob osmih zvečer še prezgodaj. Gotovo zaslužijo več obzirnosti nastopajoči umetniki in tisti poslušalci, ki so točno na mestu, nego društva. Nastopa pet zborov s pesmicami v narodni samopozornost s seboj ali s svojo toaletto. — iž.

Knjige in revije

Socialna Misel. Novemberska številka te odlične naše revije objavlja na uvodnem mestu razpravo »Kje smo« izpod peresa našega sedaj edinega sociologa dr. A. Ušeničnika, v kateri s samo njemu lastno jasnostjo in preciznostjo ugotavlja vzroke, ki ovirajo razvoj krščanskega socializma. Fr. Miklavčič objavlja zanimiv informativen referat o naših izseljenjih, v katerem bo našel interesent mnogo dragocenih podatkov. Dr. V. Valenčič pa približuje razpravo o »Ideologiji fašizma«. Fašizem je tudi za nas veljaskovalen, a smo se doslej še boro malo zanimali za njegovo miselnost. Končno opozarja Fr. Erjavce na desolatno stanje naše statistike in stavlja konkretne predloge za njeno izboljšanje. V pregledu opozarjamo zlasti na zanimivo poročilo o stanju naše notranje politike in na kritiko našega dnevnega tiska. — Obžalovati moramo, da je bila ta lepa naša revija zaradi nemarnega plačevanja naročnine prisiljena skrajšati obseg zadnjih števil.

Nove »Smarnice« za l. 1928. Spisal dr. Ahčin. Založila Prodajalna K. T. D. (H. Ničman) v Ljubljani.

Skupuh. — L' Avare, 1868. Komedijska v petih dejanjih. Spisal Moliere. Prevel Niko Kuret. Ljudski oder XII. zvezek. Ljubljana 1927. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 18 Din.

Zapravljivec. Carobni igrokaz v treh dejanjih (8 slikah). Nemški spisal Ferd. Raimund, za slovenske odre priredil in predelal Adolf Robida. Ljudski oder XI. zvezek. Ljubljana 1927. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 18 Din.

Otroci solca. Novela. Spisal Ivan Pregelj. Ljudska knjižnica 26. zvezek. Ljubljana 1927. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena broš. 24 Din, vezano v platno 32 Din.

Prikrojevanje perila po životni meri. Sestavila Arkova. Ljubljana 1927. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 40 Din.

Radio. Osnovni pojmi iz radiotehnike. 214 slik med besedilom. Spisal profesor Leopold André. Ljubljana 1927. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena za broš. izvod 60 Din, vezan v platno 76 Din.

Novemberska številka Orliea prinaša sledečo vsebino: Anton Kržič; Deveta dežela; Ob mami; Jaz pa vem za kose...; Taščica in sinica; Kozliček; Na grobeh; Življenje in smrt; Zgodba o Petru Klepu; Orlieove uganke.

Lovce, novemberska številka, prinaša sledečo vsebino: Fr. Rojina; Še nekaj za kunarje; Cvetič; Lovski doživljaji v vojni; Kl.; Tekme španijelov in ptičarjev v letošnji jeseni; Dr. Munia; Prof. Ivan Franke; Iz lovskega nahrbtnika; Kinološke vesti; Iz ribarske mreže; Mali oglasi.

Slika, ki jo pridobujemo tu, se nudi tam blizu Čada. Kdo si je izmisliš ozadje temu jezeru? Rožniški hrib, ves temačen. Na njem bela cerkevica — ki se zrcali v prosojnih valih jezera ob vznožju. Bel dom ob obali jezera tvori dostojanstveno vez med Rožnikom in njega odsevom v vodi.

Pustimo, enkrat vsaj, na strani misel, da je danes delavnik in bodimo za kratko urico prav staromodno sentimentalni! Na večer, v srebrni mesečini, si izposodimo od prijaznega lastnika čolna in se udajmo vsemu senu, ki ga sanja ta kotichek. V drugih čolnih veslajo mladi ljudje iz Rožne doline in ubirajo na tamburice in gosli polglasne melodije; smeh preseka večerni mrak in utone v noč.

Tako je tu skoraj vsak večer. Lepe večerne vožnje na tem jezeru poznajo že povsod na Viču in vedno več jih je tudi v mestu, ki vedo ceniti njihovo lepoto in užitek, ki ga nudijo.

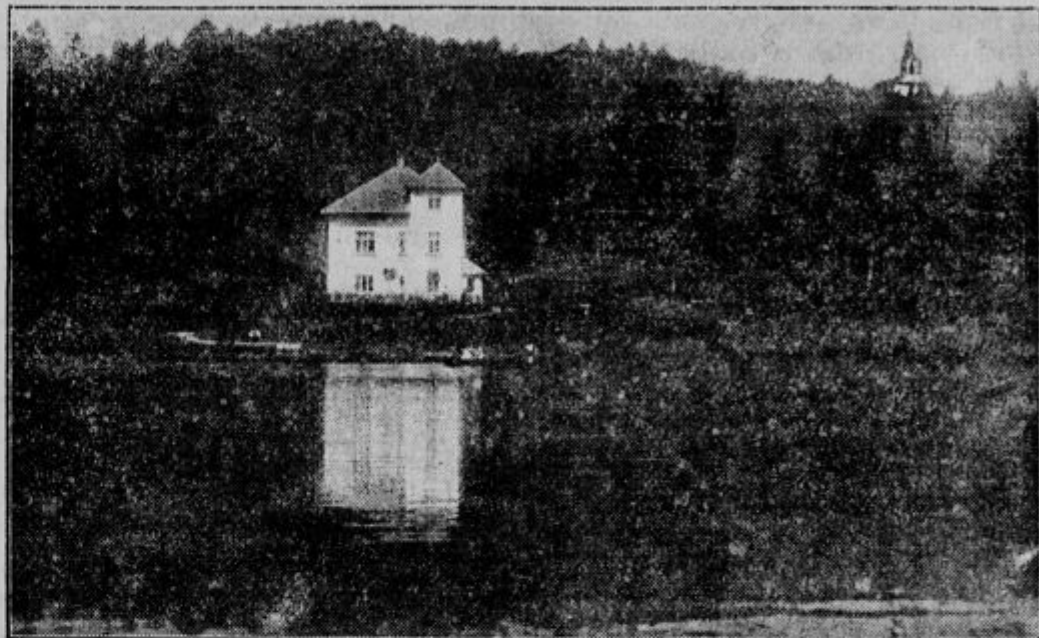
Marljiva roka lastnika Habjana je mnogo pripevala k temu, da je postalo to jezero harmonija

»Maribor, das jugoslavische Meran.« Pod tem naslovom je izšel v »Založbi strokovne književnosti« v Mariboru pravkar ilustrirani vodnik po Mariboru in po njegovi bližnji in daljši okolici. Knjižica je izredno lično opremljena in ji naslovne stran krasi slika častitljivega mariborskega gradu. Izredno lepe in srečno izbrane so tudi fotografije med besedilom. Vsebinsko podaja kratko, a izčrpno zgodovino in znamenitosti Maribora in Ptuja in vse ostale okolice do štajersko-koroške meje. Knjižica je pisana toplo in bo nedvomno povsod, kjer jo bo dočitali, vzbudila zanimanje za našo lepo štajersko. Za naš tujski promet ne bo ostala brez pomena. Cena je izredno nizka — 15 Din — za komad.

Mariborsko gledišče

CARDAŠKA KNJEJINJA.

Nedelja nam je dala že pred tednom naznajo »Cardaško kneginjo« v režiji g. Harastoviča in pod glasbenim vodstvom g. Hercoga. Prireditelj je bila srednja, splošno v zasledbi, ki smo je videli koncem preteklega gledališke sezone. Omenili bi le, da tudi za opereto velja gotova pevska pravila, da marsikatera zavijanja in nepotrebnost vpitje le žali uho, četudi je gotovi publiki morde — vseč.

zase. Pred štirimi, petimi leti je bila tu le močvirna mlaka, znana viški mladini kot izborna drsalnišče pozimi, mesarjem pa kot vir lepega, uporabnega ledu. Lastnik je zasul močvirna mesta in jezerce primerno zaokrožil, da nudi danes estetično sliko. Jezerce z ozemljem krog in krog ter bela vila na obali, to je njegova last, ej plod neumorne dela tekom šestnajstih, sedemnajstih let, gospod Habjan je uradnik, ali ves prosti čas je posvečal le skrbi za njemu toliko priljubljeno jezerce. Stari Vičani s ponosom zatrjujejo, da je današnja Lovrana in Opatija zidana iz opeke, za katero se je uporabljala glina od tam, kjer se nahaja danes jezerce.

Iz pripovedovanja lastnika smo posneli, da namerava to točko še bolj dvigniti do zaokrožene lepote. Ze poganja krog in krog jezera mlado drevo, ki bo v bodoče tvorilo poleg Rožnika; najlepši okvir te vodice. Do tedaj pa se bo še marsikaj drugega izpremenilo in ni izključeno, da postane ta točka v bodočnosti najpriljubljenejši kraj Ljubljancem za popoldanske izlete.

Motta di Livenza.

Iz dnevnika vojaka slov. plan. polka.

Sobota, 10. novembra 1917.

Noči, ali bolje: naše lenobe ni hotelo biti konec in bil je že lep dan, ko smo se skidali s postelj. Ogledali smo si najprej, kje se prav za prav nahajamo. Smo v vili nekega zobozdravnika, kar izpričujejo razni aparati, ki »brenče«, ako jih spravimo v pogon. Lastnik vile je zelo premožen. Spalnica iz medenine, na posteljah same čipke. Omare polne oblek in najfinejšega perila. Sprejemnica v črnem, polna raznih vaz, umetniških slik, na kredenci ura s slonokoščnim podstavkom, v neki drugi sobi glasovir, na tleh in po stolihi pa polno raznih satluj za zlatino. Ali je bil že kdo pred nami tu, ali je tako ostalo od gospodarjevega bega, nismo mogli ugotoviti, dasi smo bili precej »brihtni«, ker je bila vila založena tudi z vinom.

Tekom dopoldneva smo šli v mesto, ki ima popolnoma drugo lice kot včeraj. Pred vsemi trgovinami, ki so že večinoma prazne, stojte straže. Istotako so zastražene kleti z vinom. Našega vojaštva ni več toliko v mestu, pač pa je vse polno italijanskih vojakov, ki v pijanosti delajo silno konkurenco nam Slovencem, ki smo na glasu kot največji pijanci. Toda zanje se nihče ne meni. Vlačijo se okoli in razgrajajo, kakor in kolikor hočejo. »Caffe Garibaldi« in »Caffe Vittore Emanuele« imata že goste: častniki in dame posedajo tam. Takih krajev smo se ogibali, da nas ne bi kdo vprašal, čigavi smo... Na našem rekognosciranju smo pa srečali še več tovarišev našega polka pri istem poslu, zato se nam ni nič mudilo za polkom. Saj nismo sami...

Motta di Livenza je čedno, elektrificirano mesto, ima par jako lepih trgov in več krasnih cerkva. V mestu se nahaja tudi prostorna bolnica, ki je napolnjena z našimi in laškimi ranjenci. Tu se nahajajo tudi že avstrijske »usmiljene sestre«, pa ne v bolnici, ampak v mestu. Videli smo jih, kako so vlačile skupaj razno perilo, pa ne bolniško. Pri tem so jim kavalirsko pomagali častniki, ki so jim dali v ta namen vojake na razpolago. Straže so bile postavljene samo radi nas vojakov, da ne bi vse pobrali ali poškodovali, za »usmiljenke« pa bi nič ne ostalo. Do so blago lažje pospravile, so imele na razpolago cele avtomobile.

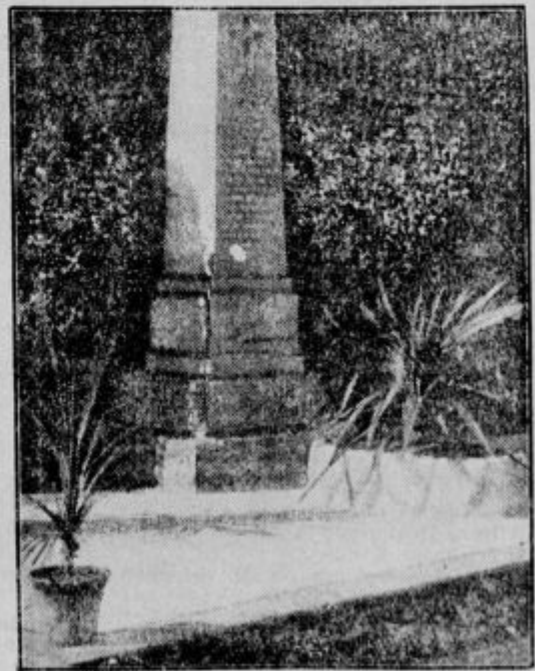
Civilisti se vračajo nazaj v mesto. Komaj so prvi prišli, so že planili v vile. Popoldne se je plenilo kar vseprek, povsod kjer ni

bilo gospodarjev. Vlačili so pohištvo iz hiš, kar pa zanje ni imelo vrednosti, so razbili. Menda, vsaj po tem početju sodeč, ima revni sloj silno jezo ali zavist do visokega. Kakšne neporavnane račune imajo med seboj, pa nam ni znano.

Laški vojaki so izvrstni dečki! Vsaj mi smo jih tako taksirali, če bi jih tudi laško vodstvo, pa dvomim. Ves dan so namreč zelo pridno vozili s svojimi avtomobili moko v pekarno, kjer so njihovi tovariši pekli kruh za avstrijsko armado. Pred pekarno je stal samo en naš vojak kot straža.

Od celodnevnega trapanja po mestu smo bili že pošteno utrujeni in podali smo se v »našo« vilo. Pripravili malo pojedino, na kar smo šli počivat.

V daljavi circa 22 km teče Piava. V noči se votlo razlega grmenje topov od tam...

Nagrobni spomenik padlim vojakom v Dravegradu, ki so ga slovesno odkrili 30. oktobra ob navzočnosti cerkvenih, političnih in vojaških oblasti ter številnem zastopstvu društev. Odbor za postavitev spomenika se iskreno zahvaljuje vsem, ki so pripomogli, da se je omogočila postavitev spomenika in da je slavnost odkritja tako lepo uspela.

Gospodarstvo

Proučavanje koniunktura.

Ljubljana, 8. novembra 1927.

Ze večkrat smo opozarjali o pomenu proučavanja koniunktura za naše gospodarstvo. Proučavanje koniunktura je zavzelo velik razmah po cel svet. Ne samo v Ameriki, tudi v evropskih državah imajo prav velike institute, ki so spravili skupaj že ogromno dragocenega materiala, ki ima pomen tudi pri nas. Predlagali smo že, naj se tudi za našo državo ustanovi tak institut. Če bi imeli dobro organizirano službo, bi se lahko s tem poslom bavil centralni statistični urad.

Treba bo v prvi vrsti izpopolniti našo statistično službo. Statistika naše zunanje trgovine je še najboljša, kar imamo. Toda statistična raziskovanja se morajo raztegniti na vsa polja našega gospodarstva. Danes je skoro nemogoče znanstveno pokazati, kje je naše gospodarstvo. Navezani smo le na posamezne iz gospodarskega življenja iztržene podatke, pa še te nepopolne. Šele te dni smo štitali prve podatke o poklicih v naši državi iz leta 1921, ki bi že zdavnaj morali biti objavljeni, do danes pa so že mnogi izgubili na svoji aktualnosti. Tako smo danes slabo poučeni o naši gospodarski strukturi.

Ekscelentno raziskavanje naših gospodar, razmer je torej zelo oteženo. Vendar je privatna iniativna spravlja skupaj že mnogo materiala za naše gospodarstvo, ki ga pa seveda naši gospodar, sli krogi ne znajo pravilno ceniti, ker negirajo sploh pomen statistike in neradi dajo podatke, če jih sploh dajo: vzeti pa jih je treba z vsa rezervno, ker igrajo tu vlogo tudi razni drugi momenti, ki skoro onemogočajo pravilno statistiko. V tem oziru so gospodarski krogi drugod po svetu drugačni. Taka stremeljenja najdemo povsod podpora. Posebno obratna statistika je n. pr. v Ameriki sijajno izdelana. Saj le s podatki, ki so izračunani za vsa podjetja skupaj, more podjetnik videti, kje je: ali je nad povprečjem ali zaostaja; kaj bi bil vzrok, kaj se mora ukreniti, da se pride nad povprečje.

Proučavanje koniunktura ima gotovo praktičen pomen za vsakega gospodarskega človeka. Proučavanje koniunktura bazira na preteklosti in sedanjosti, daje pa pogled v bodočnost. Kajti gospodarsko življenje, če ne pridejo od zunaj kakke stvari, se razvija po nekem gotovem ritmu: depresija, napredovanje, največja napetost, kriza depresija itd. Denar je najbolj občutljiv, denarni trg najprvo registrira vse te pojave v gospodarskem življenju, katerim sledita produkcija in konzum. V poteku koniunktura pa nastajajo razne ostrine, ki se morajo odpraviti; ravno tu pa proučevanje koniunktura pomaga podjetniku, da se ne spušča v dispoziicije, ki bi bile protivne valovanju, ali ga pa poostriže, kar je za gospodarsko življenje zelo škodljivo. Proučevanje koniunktura ima torej velik praktičen pomen za gospodarstvo. To so prvi uvideli Amerikanci, ki jim pač ne moremo odreči praktičnosti. Čemu pa bi sestavljali statistike, če imajo samo teoretičen pomen za gospodarje.

Proučevanje koniunktura je posebno v naši državi velike važnosti. Danes je dejstvo, da so intervali v posameznih pokrajinah naše države različni. Medtem ko je pri nas nastopila depresija radi dviga dinarja že v letu 1924: poglejmo samo produkcijo premoga v Sloveniji v letih 1919 do 1926, je ta kriza postala občutna v Srbiji šele lani in se je letos poostrižila. Glej število konkurzov, ki je šele lani začelo v Srbiji naraščati. Ta čas pa je že pri nas nastopil preokret, na katerega smo že parkrat opozorili. Gospodarski položaj se je v Sloveniji pričel izboljševati, dočim vlada v Srbiji še vedno depresija. Ta različnost v poteku koniunktura kaže na različno gospodarsko strukturo pri nas in v drugih pokrajinah. Naše gospodarstvo je bolj ozko zvezano s sosedi, je bolj industrialnega

značaja, gospodarstvo Srbije pa je bolj agrarnega značaja in ne tako ozko zvezano s svetovnim gospodarstvom.

Tudi s teh, specialno naših vidikov je torej proučevanje koniunktura pri nas nujna gospodarska potreba.

Novi proračun dovršen. Kakor poročajo iz Beograda, je finančni minister dr. Marković zaključil delo na predlogu novega proračuna, ki je torej gotov.

Reorganizacija konzularne službe. V trgovinskem ministarstvu so izdelali projekt o reorganizaciji konzularne službe. Po osnutku se bo vršila stroga izbira častnih konzulov, ki bo vsak imel tudi prideljenega strokovno izobraženega tajnika, ki pozna našo trgovino in govori jezik dotične države.

Narodna banka za zaščito vlagateljv. Dne 7. t. m. se je vršila seja upravnega odbora Narodne banke. Poleg tekočih vprašanj so razpravljali o hranilnih vlogah naših emigrantov. Sklenili so pokreniti pri ministrskem svetu vprašanje zaščite vlagateljv.

Skupščina upnikov Slavenske banke, d. d. v Zagrebu se vrši dne 11. nov. ob 15. uri v prostorih banke: 1. odobritev zaključka o prodaji zgradbe v Dubrovniku; 2. volitve 5 namestnikov upniškega odbora.

Iz zagrebške zbornice. Dne 4. t. m. se je vršila seja industrijske sekcije zagrebške zbornice, na kateri so sklenili: da se načne zopet vprašanje modernega rudarskega zakona, da se rok za sprejemanje prošelj za valorizacijo, ki je potekel dne 1. sept., podaljša za leto dni; da se pošlji izdaja pravilnika o industrijskih obveznicah, da se ne ukinjajo začasno uvozne carine za žitarice, da ni potrebno prepovedati izvoz rezancev sladkorne pese, da se vzdrže dosedanje izvozne carine na svinjske dlake, krpe in odpadke.

Dražba tovarne meril v Slovenjgradu. Dne 12. t. m. se vrši prostovoljna javna dražba tovarne meril v Slovenjgradu: poslopje, zaloge surovin in fabrikatov, parcele, stroji itd. Izključna cena znaša 602.000 Din. Vadij znaša desetino cenilne vrednosti.

Pristop Jugoslavije k češko-avstrijsko-madžarskem tekstilnem kartelu. Kakor poročajo, se je v Beogradu te dni vršila konferenca naše tekstilne industrije, kjer je bilo sklenjeno, da tudi naša država pristopi k temu kondicijskemu kartelu, če bo prišlo do njegove ustanovitve.

Iz zagrebškega bankarstva. Kakor pišejo zagrebški listi, se bo iz zagrebške in beograjske podružnice Wiener Bankvereina ter iz Zemaljske banke v Sarajevu stvorila nova banka, v kateri bi sodeloval nemški kapital, ki je že itak udeležen pri Bankvereinu, ter belgijski, ki je udeležen pri Zemaljski banki. Sedež nove banke bi bil Beograd. V zvezo s tem spravljajo tudi ustanovitve nove banke, ki jo nameravajo napraviti nemške velebanke.

Novi Ford. Kakor javlja Ford sam, je bil pred kratkim izgotovljen prvi eksemplar novega tipa. Družba bo lahko dnevno izdelala 11.000 voz.

Promet zagrebške borze je znašal v pret. tednu 50.1 milijona Din v devizah in 3.1 milijona Din v efekti.

Borza

Dne 8. novembra 1927.

DENAR.

Povpraševanje je danes bilo nekoliko manjše, pa tudi privatnega blaga je bilo več na trgu, tako da je Narodna banka intervenirala samo v devizah: Curih, Dunaj in London (v večjih iznosih). Vse ostalo je bilo privatno blago. V kurzih ni bilo izprememb razen v Trstu, ki se je uvrstil na 310.5.

Ljubljana. Berlin 13.555—13.585 (13.57), Curih 10.94—10.97 (10.955), Dunaj 8.005—8.035 (8.02), London 276.3—277.1 (276.7), Newyork 56.65—56.85 (56.75), Praga 168.05—168.85 (168.45), Trst 300.5—311.5 (310.5).

Zagreb. Berlin 13.555—13.585, Curih 10.94—10.97, Dunaj 8.005—8.035, London 276.3—277.1, Newyork 56.65—56.85, Pariz 222.25—224.25, Praga 168.05—168.85, Trst 300.5—311.5.

Curih. Beograd 9.13, Berlin 123.7, Budimpešta 90.75, Bukarešt 3.21, Dunaj 73.19, London 25.257, Newyork 518.7, Pariz 20.365, Praga 15.37, Trst 28.325, Sofija 8.76, Varšava 58.15, Madrid 87.9.

Beograd radi praznika (Mitrovo) ni posloval. Trst. Beograd 32.22—32.29, Curih 35.25—35.425, Dunaj 255.75—261.75, London 89.18—89.22, Newyork 18.28—18.29, Pariz 71.9—72.1.

Dunaj. Devize: Beograd 1247.75, Kodanj 189.8, London 84.50875, Milan 33.685, Newyork 708.4, Pariz 27.82, Varšava 79.42. Valute: dolarji 706.2, lira 38.63, dinar 1242.

Praga. Devize: Lira 184.25, Beograd 50.425, Pariz 132.5, London 164.32, Newyork 33.745.

Dinar: Newyork 176, Berlin 7.38, London 276.55.

VREDNOSTNI PAPIRIJI.

Ljublj. kred. je v Ljubljani notirala 133 den., v Zagrebu 128—130. Tudi danes je bila pri slabem prometu vojna odškodnina čvrsta in je dosegla v Zagrebu 395—397, za dec. pa 399—400.

Ljubljana. Celjska 164 den., Ljublj. kreditna 133 den., Kred. zavod 160 den., Vevče 133 den., Kranj. ind. 375 den., Ruše 280—295, Stavbna 56 d., Sešir 104 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 89.5, agrari 51, vojna odškodnina 295—397, dec. 399—400, Hrv. esk. 91, Hipobanka 57, Jugobanka 98.5—94, Præstediiona 890, Ljublj. kred. 128—131, Sečerana 600—602.5, Drava 560—585, Slavonija 13—14, Trbovlje 470—480, Vevče 133—136.

Beograd radi praznika (Mitrovo) ni posloval. Trst. Adria 180, Assicurazioni Generali 4675, Cosulich 196, Rionione adriatica 2215, Tripicovich 261, Split cement 228, Lloyd 755.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 82.25, Hipo 6.9, Alpine 46.2, Greinitz 5.8, Leykam 11.45, Trbovlje 59.55, Kranjska ind. 49.5, Ruše 36.5 Slavonija 1.55.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Buk. plohi nar. paral. ostror. oželj. 40 mm od 25 cm šir. od 2 m l. fko vag. meja 990—1000, 1 vag. zaklj. 990; tram 24x29 cm na sredi, 15 in 10 m dolgi, fko vag. nakl. post. 360—370, 1 vag. zaklj. po 365, zaklj. 2 vag.; tendenca neizpremenjena.

Dež. pridelki (vse samo ponudbe; slov. post., plač. 30 dni, ml. tar., dobava prompt): Pšenica 78—79 kg 2% bač. 342.5—345, za nov. 342.5—345, smem. 337.5—340, slav. 337.5—340, koruza st. bač. 265, nav. vozn. 270, um. suš. 255, nav. vozn. 260, bač. času prim. suha, kval. gar. 240, oves zdrav rešetan 275, moka 0 g vag. bl., plač. po prejemu 480; zaklj. —; tendenca za pšenico neizpremenjena; za koruzo čvrsta.

Novi Sad radi praznika (Mitrovo) ni posloval. Budimpešta (terminalska borza), 8. nov. Tendenca medla. Pšenica marec 31.60, 31.50, zaklj. 31.50—31.52, maj 31.90, 31.80, zaklj. 31.78—31.80, rž marec 29.76, 29.58, zaklj. 29.60—29.62, maj 29.70, 29.62, koruza maj 25.04, 24.98, zaklj. 24.96, 24.98.

Chicago (začetni tečaj), 8. nov. Zaradi praznika vse ameriške borze niso poslovale.

Radio

PROGRAMI:

Zagreb 310, Breslau 315.8, Barcelona 344.8, Praga 348.9, Leipzig 365.8, Schenectady 379.5, Stuttgart 379.7, Toulouse 392, Hamburg 394.7, Frankfurt 428.6, Brno 441.2, Rim 450, Paris 458, Oslo 461.5, Langenberg 468.8, Berlin 483.9, Dunaj 517.2, München 535.7, Budapest 555.6, Varšava 1111, Carigrad 1190. Königswusterhausen 1250.

Sreda, 9. novembra.

Zagreb: 20.30 klasični večer: Beneški trgovec (3. 4. in 5. dej.); Kralj Lear (3. in 4. dej.) — Leipzig: 20.15 simfonični koncert. — Rim: 20.40 simfonični koncert. — Oslo: 20.30 orkestralni koncert.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 8. novembra 1927. Višina barometra 308.8 m

Opazovanja	kraj	čas	Barometer	Temperatura v C°	Rel. vlažn. v %	Veter in brzina v m	Oblačnost 0—10	Vrsta padavin			
								ob opazovanju	v mm do 7h	višina	čas
Ljubljana	8	757.7	15.9	71	SW 4	10	dež	4.0	16.4	13.3	
Maribor		766.8	14	94	SE 5	5			17	14	
Zagreb		758.4	15	84	W 6	10			19	14	
Belgrad	8	761.3	17	55	SE 6	6			22	2	
Sarajevo		762.4	16	56	SE 6	9				15	
Skoplje		766.6	11	86	mirno	2			18	5	
Dubrovnik		750.1	19	84	mirno	2			19	10	
Split		761.9	17	85	SE 6	9			20	17	
Praga	7	754.9	6	—	W 2	5	dež	1.0	14	6	

Najvišje temperature veljajo za prejšnji dan, razven ljubljanske.

Barometer je reduciran na morsk gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

Dunajska vremenska napoved za 9. november: Milo vreme bo najbrže še trajalo, v južnih Alpah od časa do časa dež.

Mark Twain:

Kraljevič in siromak.

Pravljica za mlade ljudi vsake starosti. Iz angleščine prevel: Jos. Poljanec.

V prihodnjem trenutku pa so se Milesove misli zasukale in se vrnile k prejšnjemu dogodku. In tako globoko se je zatopil v premišljevanje, da je vzel pisanje, ki mu ga je bil kralj čez malo časa izročil, in ga vtaknil v žep, ne da bi se zavedal tega. »Kako neznanosko čudno se je vedla,« je mrmral. »Mislim, da me je spoznala — in mislim, da me ni spoznala. Jasnovidim, da si to dvojce mnenj nasprotujeta; ne morem jih spraviti v soglasje, ne morem pa tudi z dokazili zavreči ne enega ali drugega, niti ne morem narediti, da bi eno odtehtalo drugo. Vsa stvar stoji povsem enostavno takole: morala je spoznati moj obraz, mojo postavo, moj glas; kako neki bi moglo biti drugače? Vzplic temu pa je rekla, da me ne pozna, in to je popoln dokaz, kajti ona ne more lagati. Toda stoj — mislim, da se mi odpirajo oči. Nemara je on vplival nanjo — ji zaukazal — jo prisilil, da je lagala. Tako bo! Zagonetka je rešena. Kakor mrtva je bila videti od strahu — tako je, on jo je prisilil do tega. Poiskati jo hočem, najti jo hočem; ko njega ne bo zraven, bo gotovo govorila resnico. Spomnila se bo nekdanih časov, ko sva se skupaj igrala; to ji omeča srce in ne bo me več zatajila, ampak me bo priznala. V njej ni iskric izdajstva — ne, vedno je bila poštena in zvesta. Tiste nekdane čase me je ljubila — to je zame dobro; zakaj živa duša ne more izdati njega, katerega je nekoč ljubila.«

Hrepeneče je stopil k vratom; v tistem hipu so se odprla in v sobo je stopila gospa Edita. Bila je močno bleda, vendar je bila njena hoja krepka in trdna in njeno vedenje in kretanje je bilo polno miline in dražestne dostojanstvenosti. Obraz ji je bil žalosten kot prej.

Ves srečen in samozavesten ji je Miles pohitel nasproti, ona pa ga je s komaj vidno kretinjo zavrnila in obstal je, kjer je bil. Nato je sedla in ga povabila, da naj tudi sede. Tako je na povsem preprost način pregnala iz njega čustvo nekdanejšega tovarištva in ga izpremenila v tujca in gosta. Iznenađenje in osupljajoča nepričakovanost vsega ga je nagnila, da se je za hip vprašal sam sebe, ali je on sploh v resnici oseba, kakor je trdil in mislil, da je. Iz teh misli ga je zbudila gospa Edita, ki je rekla:

»Gospod, prišla sem, da te svarim. Blaznega morebiti ni mogoče prepričati o njegovih premamah, ni pa dvoma, da ga je mogoče pregovoriti, da naj se izogiba nevarnosti. Mislim, da se ti te tvoje sanje vidijo pošteno resnične in zavoljo tega niso zločinske — ampak ne mudi se tukaj ž njimi, zakaj nevarno je.« Nekaj trenutkov je gledal Milesa nepremično v obraz, nato pa je pomembno nadaljevala: »In sicer je toliko bolj nevarno, ker si v resnici močno podobni podobni, kakršne bi bil naš izgubljeni fant, ako bi bil ostal pri življenju.«

»Sveta nebesa, gospa, saj sem v resnici on!«

»Resnično sem mnenja, da tako misliš, gospod. Ne dvomim nad tvojo poštenostjo v tem — ampak svarim te, to je vse. Moj mož je gospodar v teh krajih; njegova moč skorajda nima meje; ljudje gladujejo ali prospevajo, kakor je pač njegova volja. Ako ne bi bil podoben njemu, o katerem trdiš, da si prav ti tisti, bi te moj mož pustil s tvojimi sanjarijami v miru. Ampak zanesi se, dobro ga poznam in vem, kaj bo storil: rekel bo vsakomur, da nisi drugega kot blazen slepar, in kakor bi trenil, bodo vsi govorili isto.« Iznova je uprla tisti nepremični ostri pogled v Milesov obraz in nadaljevala: »Ako bi ti bil v resnici Miles Hendon in bi to vedel on in vsa okolica — pomisli, kaj pravim, in dobro pretehtaj — bi bil v isti nevarnosti in tvoja kazen ne bi bila nič manj gotova; on bi te zatajil in ovadil in nikdo ne bi imel poguma, da bi te priznal in zagovarjal.«

»Resnično ti verujem,« je odvrnil Miles bridko. »Tista moč, ki more ukazati, da izdaj enega dobrega prijatelja in zataji drugega, in kateri je vse poslušno, ta moč lahko pričakuje, da se ji vse pokori v krajih, kjer gre za življenje in kruh in kjer ne pridejo v poštev kot pajčevina tanke vezi udane zvestobe in časti.«

Rahla rdečica se je za hip pokazala na gospejnih licih in povesila je oči in gledala v tla; toda v njerem glasu ni bilo nobenega ganjenja, ko je nadaljevala: »Svarila sem te in te moram še enkrat svariti in opozoriti, da pojdi od tod. Drugače te bo ta človek uničil. Trinog je, ki ne pozna usmiljenja. Jaz vem to, ki sem njegova sužnja. Ubogi Miles in Artur in moj ljubi varuh, gospod Rikard, so ga že prosti in pokojno počivajo — in boljše bi bilo, da bi bil tudi ti med njimi, kakor da si tukaj v krepkih nogah lopova. Tvoje trditve in lastitve pravice so nevarnost za njegov naslov, njegovo pravico in imetje. Napadel si ga v njegovi lastni hiši — izgubljen si, ako ostaneš. Pojdi, ne obotavljaj se. Ako nimaš denarja, vzemi ta možniček, prosim te, in podkupi služabnike, da te puste dalje. Oj, revež, daj se svariti in beži, dokler je mogoče.«

Miles je zavrnil možniček, vstal in stal pred njo.

»Samo eno mi dovoli,« je rekel. »Upri oči v moje, da vidim, ako je pogled trden in stanovit. Tako — sedaj mi pa odgovori: sem li jaz Miles Hendon?«

»Ne. Ne poznam te.«

»Prisežite!«

Odgovor je bil zamolkel toda razločen:

»Prisegam!«

»Oj, ni mogoče verjeti tega!«

»Beži! Zakaj bi tratil dragoceni čas? Beži in se reši!«

V tistem trenutku je pridrvela v sobo straža in nastala je silovita borba. Toda Hendon je bil kmalu premagan in odpeljan. Prijeli so tudi kralja, zvezali obadva in odpeljali v ječo.

cert, 21.30 klavirski koncert. — Berlin: 19.30 »Liebestrank«, kom. opera v 2 delih (Donizetti). — Dunaj: 20.30 groteske (»Der Hund im Hirn«, »Der Hahn im Korb«). — München: 20.15 Götze von Berlichingen (Goethe), igra v 5 dej. — Budapest: 19.30 ptenos iz opere, 22.10 ciganska glasba. — Varšava: 20.30 večerni koncert.

Cetrtek, 10. novembra.

Zagreb: 17.30 Prenos iz kavarne Corso (koncert), 19.30 ptenos iz Prage (po telef. vodu). — Breslau: 20.20 simf. koncert. — Barcelona: 22.10 ptenos iz opere. — Praga: 19.30 koncert Češke filharmonije (Cornelius: Čid, uvertura — Holst: Planeti: Mars, Venus, Merkur, Jupiter — Strauss: Smrt in poveljanje. — Fibich: simfonija v E-duru, op. 38). — Frankfurt: 19.30 Nižina (d'Albert) opera v 2 delih. — Rim: 20.40 pester program. — Dunaj: 19.30 orkestralni koncert (Mendelssohn: simfonija št. 4, A-dur — Respighi: Pini di Roma — Korngold: medigra iz opere: Cudež Hellane — Staroitalijanske arije — Goldmark: Spomladi, uvertura).

Petek, 11. novembra.

Zagreb: 8.30 Vesela glasba (kvartet Biro-Mahalup). — Barcelona: 23.05 koncert vojaške godbe. — Praga: 20.10 koncert solistov (klavir, peje), 21 zabavna glasba- 22.20 ptenos iz Narodnega doma. — Leipzig: 19. Othello (Verdi) opera v 4 dej. — Toulouse: 21.45 koncert. — Brno: 19. koncert (Mendelssohn: Hebridi — de Micheli: III. mala suita — Lortzing: baletna glasba iz opere: Car in tesar — Nicolai: Vesele žene windsorske). — Rim: 20.40 lahka glasba. — Berlin: 22.30 opere. — Varšava: 20.15 koncert varšavske filharmonije.

Naša »nadebudna« mladina.

— Pomisli, dragica, teto Avrelijo je povozil avtomobil.

— Tako? Kakšne tovarniške znamke pa je bil?

LJUDSKA KNJIZNICA iz založništva Jugoslovanske knjigarnice v Ljubljani: 25 zvezkov: A. Sheeham, Kodlag. Povest iranskega dekleta, 24 Din., vez. 82 Din. — 24 zvezkov: A. Marby, Hanka. Ljudsko-irski povesti 22 Din. — 25 zvezkov: Haggard, Hiti cesarja Montemore. Din. 30, vez. 30 Din. — 42. — Šortek in njegovo butkasto življenje 14 Din. — 14 Din., vez. 22 Din. — 27. zvezek: Pregelj, Otročji solnce. Din. 24, vez. 24 Din.

ZVITKE

(role) za računske stroje, ček in kontrolne zvitke za blagajne vseh sistemov, ima vedno in v vsaki količini v zalogi

LUD. BARAGA, LJUBLJANA,

Selenburgova ulica 6/I
Telefon štev. 2980

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 3 ali 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo.

Službe iščejo

Žagar
želi premeniti mesto ali prevzame delo v akordu. Star 20 let. Naslov pove uprava pod štev. 8912.

KROJAŠKI

VAJENEC
marljiv in zanesljiv, z dobrimi šolskimi spričevali, ki se je učil že eno leto in pol, bi se rad izučil, najraje v mestu. Naslov v upravi lista pod: 8906.

Proste službe

Samostojna kuharica in sobarica,

katera zna likati, z dobrimi spričevali ter nemščine ali italij. zmožni, dobita stalno službo. Naslov v upravi: št. 8909.

Stanovanja

NA STANOVANJE
in hrano sprejemem s 1. decembrom tri gospodice. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 8915.

Inserirajte v „Slovenca“!

Za posestvo iščete kupca?

Naročite in čitajte list »GOSPODAR«, MIKLOŠIČEVA C. 6, LJUBLJANA. Izide 10. novembra 1927.

STANOVANJE

v sredini mesta, tri-ali večsobno, s kopalnico — išče samski trgovec za takoj ali pozneje. Ponudbe na upravo lista pod: »Trgovec« štev. 8907.

Prazno sobo

išče soliden gospod. Ponudbe na upravo pod št. 8918.

Pouk

Francoščino in nemščino poučuje temeljito dipl. učiteljica. Ponudbe na upravo lista pod: »Bouvard« št. 8911.

Vnajem

Delavnico
in moderno, trisobno stanovanje oddamo. — »POSREDOVALEC«, Sv. Petra c. 18

Posestv

Naprodaj je 45 oralov bukovega GOZDA blago prvotno. Ponudbe prosim na naslov: L. Omladič, Celje, Gregorčičeva ulica 3.

PRODAM HIŠO

s trgovino, inventarjem, 16 oralov dobre zemlje na promet. kraju na deželi. SLIVAR, Ljutomer, Ormoška cesta štev. 80.

Klopčad

RAZPISUJEMO
dobavo 130 m²

Jamskega lesa.

Ponudbe je vložiti do 17. novembra t. l. Več pri podpisani. Direkcija drž. rudnika ZABUKOVCA, p. Griže. 8923

Vaše vojno posoiilo

ni izgubljeno. Naročite in čitajte list »GOSPODAR«, Miklošičeva cesta 6, Ljubljana. Izide 10. novembra 1927.

Borove hlode

za takojšnjo in poznejšo dobavo kupim vsako količino. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Borovi hlodi« št. 8905.

HLODE

bukove la in hrastove od 20 cm naprej kupuje v vsaki množini parna žaga V. SCAGNETTI — Ljubljana. 7490

STARE OBLEKE.

pohištvo, najbolje plača Ljubljana. Dopisnica zadostuje, pridem na dom! PREKUH — Stari trg 26.

Kdo kupi?

Prodajam 250 komadov skoraj novih

lesenih MODELOV za izdelavo strešne cementne opeke. Cena je nizka. Naslov: L. Vižintin, Ljubljana, Močnikova 13.

Železen štedilnik, dobro ohranjen, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod številko 8910.

Prodajam dve priprosti

POSTELJL. Naslov v upravi: št. 8914

KOBILA

naprodaj, prvovrstna tračnica, stara štiri leta, 160 cm visoka, črne barve, z bugijem. — Gostilna PUKL, Pobrežje-Maribor.

Stolpno uro

prodajam. Poizve se: Alojz VRABEC, Ljubljana, Sv. Petra nasip 41. 8908

Nasa obrt

Električ žarnice
kupite najugodnejše pri tvrdki

Slavo Kolar

LJUBLJANA
Dunajska cesta štev. 22.
Priporoča se trgovina z železnino
A. SUSNIK, Ljubljana
Zaloška cesta.

Amerikanci

IN NJIH SORODNIKI

dobe važna in koristna pojasnila v listu »GOSPODAR«, ki izide dne 10. novembra 1927
Uprava: MIKLOŠIČEVA CESTA 6, Ljubljana.

VSAK

more zastoni imeti najnovejše

Radio-cevi

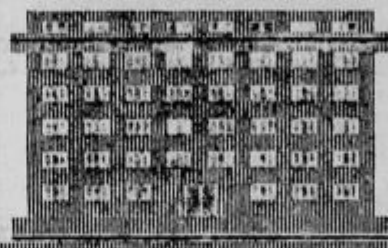
(Schrack, tipa RD₁), če plača naročnino za poljudno ilustrirano Radio-revijo »Radiowelt« za eno leto in doda 25 Din za poštino in zavojnino. Poskusna številka zastoni.
Wiener Radio Verlag, Wien I., Pestalozzigasse 6/14.

Dognana je

istina, da je jesenska in zimska doba izredno prikladna za oglaševanje v »SLOVENCU«, prav posebno pa v njegovi nedeljski izdaji. V teh mesecih se časopis neprimerno pazljivo prečita. Ne prezre se niti najmanjši oglas. Trgovci, obrtniki in sploh vsi, ki imate kaj naprodaj, izrabite v polni meri to ugodnost ob vsaki dani priliki in oglašujte v »SLOVENCU«. Cenik ali proračun zahtevajte od uprave. Uverjeni bodite, da bo s tem dosežen velik uspeh — dosežena

Vaša velika korist!

JUGOSLOVANSKA TISKARNA V LJUBLJANI

KLIŠARNA

IZVRŠUJE ENOBARVNE IN VEČBARVNE FOTOTIPIJE, ENOBARVNE IN VEČBARVNE AUTOTIPIJE, KOMBINIRANE KLIŠEJE ZA NAVADEN IN NAJFINEŠI PAPIR, KLIŠEJE PO SLIKAH, PERORISIH IN RISBAH, ROKOPISIH IN FOTOGRAFIJAH ZA ENO- IN VEČBARVNI TISK RAZGLEDNIC, DALJE REKLAMNE SLIKE, VINJETE

Ne samo ceno,

temveč tudi kakovost izdelka se mora upoštevati pri nabavi poslovnih knjig.

Knjižovništvo R. T. D., čitalnica in tiskarna poslovnih knjig v Ljubljani, Rožarjeva ulica štev. 6/II.

Kraji šolski svet na Grosupljem

razpisuje oddajo

mizarskih del pri novem šolskem posloplju

Mesec dni obvezne ponudbe do

24. novembra 1927

vložiti pri županstvu, kjer so načrti in pojasnila na razpolago

„Juniper“ zeleno francosko žganje je najboljšje sredstvo proti revmatizmu, glavobolu, zobobolu, trganju, žlednim boleznim, daje apetit itd. — Dobi se v vsaki lekarni, drogeriji in trgovini. — Trgovci zahtevajte engros cene. — Glavna zaloga:

Vitomir Dolinšek, agentura „Juniper“
Celje, Gosposka ulica 26.

Lepe božične jaslvice

so največje veselje cele tate, ako so v cerkvi postavljene o priliki božičnih praznikov. Takšne izdeluje v treh velikostih in razprodaja po ugodnih cenah staroznana tvrdka za cerkveno umetnost.

Stolna ul. 5 A. ZORATTI, MARIBOR Stolna ul. 5

LOKOMOBILA

s pregreto paro, tvrdke Wolf, 58—75 HP, izborna ohranjena, še v obratu, se zaradi povečanja obrata **proda** pri Opekarni v Račjem.

MARA KONČAR roj. JEREB
JOŽEF KONČAR

POROČENA 8. NOV. 1927

SPODNJA ŠIŠKA

LJUBLJANA

ORGANIST

obenem cerkvenik, dobi takoj službo na Krki pri Stični (Dolenjsko).

Primarij dr. Minář
se je preselil
in ordinira
na Sv. Petra c. 24.

RESTAURACIJO

opremljeno, vzamem spomladi v najem. Pišite na upravo »Slovenca« pod štev. 8930.

prolina in revmatizma?

Revmatizem je grozovita, zelo razširjena bolezen, ki ne prizanaša ne revnemu ne bogatemu, svoje žrtve išče v borni koči, pa tudi v palačah. Zelo mnogoteri so oblike, ki se v njih pojavljajo ta bolezen, in prav pogosto niso boli, ki jim dajemo vsa druga imena, nič drugega kot revmatizem. Sedaj so bolečine v udih in sklepih, sedaj ropet otekli udje, sključene roke in noge, irganje, zbadanje po raznih delih telesa, da celo slabe oči so prav pogosto posledice revmatičnih in protinskih boli. Kakor pa je raznolika podoba, ki jo nudi ta bolezen, tako mnogostranska so vsa mogoča in nemogoča sredstva, zdravila, mešanice in mazila, ki se priporočajo trpetemu človeku. Največji del med njimi ne more prav nič pomagati, kvečjemu prinese polajšanje za kratko dobo. Kar vam tu priporočamo, je neškodljivo zdraviljenje s pitjem, ki

je pomagalo

že mnogim bolnikom. Naše zdraviljenje je izborno in učinkuje naglo. Da si pridobimo prijateljev, smo se odločili, da bomo vsakomur, ki nam piše

poslali popolnoma zastoni našo zanimivo, zelo poučno brošuro. Kogar torej mučijo bolečine, kdor se boče na nagei način temeljito osvoboditi svojih boleznih brez vsake nevarnosti, naj piše še danes:

August Märzke, Berlin-Wilmersdorf
Bruchsalerstrasse 5. Abt. 319.

Kupim parni stroj

za približno 50—70 HP, še dobro ohranjen, za kurjavo z žaganjem. Ponudbe s potrebnim popisom in z navedbo cene je poslati na upravo »Slovenca« pod šifro: »PARNI STROJ« štev. 8803.

KUPIM

polnojarmenik

(Vollgatter), še dobro ohranjen, s popisom širine in tvrdke. — Ponudbe z navedeno ceno na upravo »Slovenca« pod šifro: »GATTER« štev. 8802.